

OSALLISTAVAT LAHESTYMISTAVAT IKAANTYNEIDEN AIKUISTEN

PAAR-NETIN AVAJAISKONFERENSSIN POYTAKIRJA 17. HUHTIKUUTA 2024

Tämä julkaisu perustuu COST-toimintaan CA22167, jota tukee COST (European Cooperation in Science and Technology).

COST (Euroopan tiede- ja teknologiayhteistyö) on tutkimus- ja innovaatioverkostojen rahoituslaitos. Toimintamme auttaa yhdistämään tutkimusaloitteita eri puolilla Eurooppaa ja antaa tutkijoille mahdollisuuden kehittää ideoitaan jakamalla niitä vertaistensa kanssa. Tämä edistää heidän tutkimustaan, uraansa ja innovointia.

www.cost.eu

Funded by
the European Union

PAAR-Net on EU:n rahoittama COST-toimi, ja sen nimi on CA22167: Participatory Approaches with Older Adults. PAAR-Net keskittyy uudistamaan tapoja, joilla iäkkäät aikuiset voidaan ottaa mukaan tieteelliseen tutkimukseen, päätöksentekoon ja käytäntöön. PAAR-Net pyrkii edistämään osallistavaa sosiaalista innovointia hyödyntämällä ikääntyneiden aikuisten, erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien, tietoja ja kokemuksia ikääntyvien yhteiskuntien monimutkaisten haasteiden ratkaisemiseksi. Verkostoitumispuitteena se tuo yhteen tutkijoita sekä vanhoja ja nuoria innovoijia sekä laajemmasta Euroopasta että muualta maailmasta.

PAAR-Net kannattaa osallistavia lähestymistapoja, joissa korostetaan yhteistyötä koulutettujen asiantuntijoiden, yleensä akateemisten asiantuntijoiden, ja kokemusasiantuntijoiden, yli 65-vuotiaiden ikääntyneiden aikuisten, välillä. Se pyrkii aktiivisesti saamaan mukaan yhteiskunnan marginaalissa olevia ikääntyneitä aikuisia, mukaan lukien maahanmuuttaja-, pakolais- ja vähemmistötaustaiset sekä ikääntyneet, joilla on heikompi sosioekonominen asema, terveysongelmia ja vaikeuksia kulkuyhteyksissä. Osallistavilla menetelmillä pyritään menemään perinteisiä tutkimusmalleja pidemmälle ottamalla ikääntyneet aikuiset aktiivisesti mukaan tutkimusprosessin kaikkiin vaiheisiin aina tutkimustavoitteiden määrittelystä tutkimustulosten levittämiseen ja arvottamiseen.

Muutoksen tarve

Ikääntyneiden aikuisten osallistumisessa tutkimustoimintaan on huomattavia puutteita. Monissa tutkimusaloitteissa rajoitetaan ikääntyneiden aikuisten osallistumista tiedonkeruuseen. Näissä aloitteissa jätetään huomiotta heidän mahdollinen panoksensa tutkimuskysymysten muotoiluun sekä tietojen ja tulosten tulkintaan. Tämä laiminlyönti ylläpitää ikään liittyviä stereotyyppioita, eikä ikärasismia kyseenalaisteta riittävästi. Se ei myöskään hyödynnä iäkkäiden aikuisten hallussa olevaa runsasta tietämystä.

Vaikka politiikassa ja käytännöissä pyritäänkin ottamaan ikääntyneet aikuiset mukaan prosesseihin, ne ovat kaukana siitä, että ne varmistaisivat mielekkään osallistumisen erityisesti niille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä sosiaalisesti. Tältä osin tarvitaan uusia lähestymistapoja ja menetelmiä. Lisäksi tutkimuksen, politiikan ja käytännön välillä on yhteyspuutteita.

Miksi sillä on merkitystä

PAAR-Net pyrkii osallistavia lähestymistapoja tukemalla luomaan osallistavampia, oikeudenmukaisempia ja kestävämpiä yhteiskuntia. Ottamalla ikääntyneet mukaan tutkimukseen, politiikan kehittämiseen ja käytäntöön varmistetaan, että ratkaisut vastaavat paremmin heidän tarpeitaan, kokemuksiaan ja toiveitaan. Tämä ei ainoastaan johda tehokkaampaan politiikkaan, vaan myös edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa ikääntyneiden aikuisten kannalta erilaisissa yhteyksissä ja erilaisilla lainkäyttöalueilla.

PAAR-Net on tulevaisuuteen suuntautuva aloite, jolla pyritään voimaannuttamaan iäkkäitä aikuisia, haastamaan ikärasismia ja edistämään myönteistä muutosta ikääntyvissä yhteiskunnissa. Yhteistyön ja innovoinnin avulla PAAR-Net pyrkii tasoittamaan tietä ikääntyvien aikuisten osallistavammalle tulevaisuudelle kaikkialla maailmassa.

Tähän asiakirjaan on koottu valikoituja tutkimustuloksia, jotka esiteltiin PAAR-netin avajaiskonferenssissa, joka pidettiin Krakovassa 16.4.-17.4.2024. Kiitämme kaikkia osallistujia ja osallistujia heidän arvokkaista näkemyksistään ja omistautumisestaan.

Toivomme, että nämä kannanotot tarjoavat arvokkaita näkemyksiä ja kannustavat lisäkeskusteluun ja -tutkimukseen alallamme. Pysy yhteydessä PAAR-netiin tulevien tapahtumien ja yhteistyömahdollisuuksien osalta. Käy verkkosivuillamme: paar-net.eu

Vastuuvapauslauseke: Tämä asiakirja on käännetty käyttäen DeepL. Vaikka olemme pyrkineet tarkkuuteen, joitakin vivahteita on saattanut kadota käänöksessä. Jos huomaat virheitä tai epäselviä kohtia, älä epäröi ottaa meihin yhteyttä osoitteeseen [contact@paar-](mailto:contact@paar-net.eu)

Sisältö:

Työryhmä 1	4
Charlotte Gruber, Itävalta	4
Heidi Kaspar, Bernin ammattikorkeakoulu, Sveitsi	6
Bojana Matejic, Belgradin yliopisto, Serbia	8
Isabelle Tournier Univ Paul Valéry Montpellier 3, Ranska	10
Työryhmä 2	13
Fifi Kvalsvik & Marianne Storm, kansanterveystieteen laitos, terveystieteiden tiedekunta, Stavangerin yliopisto, Norja.	13
Marion Scheider-Yilmaz, PACTE-laboratorio, Grenoble Alpesin yliopisto, Ranska.	15
Charles Waldegrave, Giang Nguyen, Monica Mercury, Catherine Love, Chris Cunningham, The Family Centre Social Policy Research Unit, Lower Hutt, Wellington, Uusi-Seelanti.	17
Työryhmä 3	21
Leen Broeckx, LiCalab, Belgia	21
Sonay Caner-Yıldırım, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Turkiye	23
Cecilia Sik-Lanyi, Unkarin tutkimusverkosto, Pannonian yliopisto, Veszprem, Unkari.	25
Herrero MT, Reynaldos B, López-Arce N, Gonzalez-Cuello AM, Fernández-Villalba E, Clinical & Experimental Neuroscience (NiCE). Institute for Aging Research. Lääketieteellinen tiedekunta. Murcian yliopisto. Murcia, Espanja	29
Krzysztof Klincewicz, sosiaalisesti vastuullisten innovaatioiden keskus, johtamisalan tiedekunta, Varsovan yliopisto, Puola.	33
Arlind Reuter, PhD Lundin yliopisto, Ruotsi	35
Alexander Bajwa Kucharski, valtiotieteiden maisteri, Institute for Work and Technology, Saksa.	38
Työryhmä 4	41
Sandra Staudacher, PhD, MA, Institut für Pflegewissenschaft, Basel, Sveitsi.	41
John Andersen, ihmisten ja teknologian osasto. Roskilden yliopisto, Tanska.	44

Työryhmä

WG 1

Health, Care & Support

Työryhmä 1 keskittyy tiedon yhteistuotantoon tutkimuksessa ja käytännössä osallistavista lähestymistavoista ikääntyneiden aikuisten kanssa, jotka elävät yhteisössä ja muissa ympäristöissä, ja keskittyy erityisesti hyvinvointiin, hyvinvointiin ja yleiseen elämänlaatuun. Työryhmä pyrkii edistämään osallistavaa näkökulmaa, jossa korostetaan osallistaviin lähestymistapoihin osallistuvien ihmisten elävää asiantuntemusta ja voimavaroja eikä niinkään heidän mahdollisia terveydentilojaan ja rajoitteitaan. Tereza Tereza Menšíková & Dianne Seddon johtavat tätä ryhmää ja järjestivät WG1-istunnon Krakovassa.

Seuraavat puhujat esittelivät tämän istunnon aikana: Charlotte Gruber, Heidi Kaspar, Bojana Matejic ja Isabelle Tournier.

Charlotte Gruber, Itävalta

Sosiaalisesti syrjäytyneet iäkkäät aikuiset: **Voices and Experiences**.
Henkilökohtaiset muistiinpanot ja tulokset yhteisluojana.

Tutkimusohjelma Sosiaalisesti syrjäytyneet ikääntyneet: **Voices and Experiences -SEVEN** -ohjelmassa sovellettiin kansalaistiedettä, jonka avulla pyrittiin saamaan tietoa sosiaalisesta syrjäytymisestä kärsivien ikääntyneiden aikuisten kokemuksista. Hallitusten käyttöön ottamien toimenpiteiden ja äskettäin kehitettyjen toimintalinjojen ja palvelujen olisi pysyttävä merkityksellisinä ja vastattava ikääntyneiden aikuisten erilaisiin tarpeisiin.

SEVEN toteutti innovatiivisen lähestymistavan, jossa osallistujien ääni otetaan huomioon, jotta syrjäytyneet väestöryhmät saataisiin mukaan monien sidosryhmien tutkimusprosesseihin.

SEVENillä oli kolme tavoitetta:

- Kartoittaa sosiaalisesti syrjäytyneiden iäkkäiden aikuisten kokemuksia, odotuksia ja tarpeita.
- helpottaa ja edistää sosiaalisesti syrjäytyneiden ikääntyneiden aikuisten tapoja ilmaista äänensä ja siten vahvistaa heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja heidän itsehallintoaan.

-Hyödynnetään sosiaalisesti syrjäytyneiden ikääntyneiden aikuisten kokemuksia poliittisten ja tutkimussuositusten kehittämiseksi.

Olin mukana hankkeessa vanhempana osakkaana, ja tarkoitukseni oli tuoda mukaan seuraavia näkökulmia:

-Oma näkökulmani pienessä maaseutukylässä asuvana henkilönä, joka on lähtöisin urbaanista, akateemisesta taustasta, jolla ei ole juurikaan suhteita kylän väestöön.

-käyttämällä välittäjänä ystävää, joka toimii puheenjohtajana kylän senioriryhmässä, jossa on yli 250 jäsentä, jotta saisimme käsityksen niiden ikääntyneiden ihmisten näkemyksistä ja näkemyksistä, jotka eivät ole koskaan poistuneet maaseudulta ja perheympäristöstään.

Tutkimuskysymykseni olivat:

-Millaista yhteydenpitoa muiden ihmisten kanssa Itävallan maaseudulla asuvat iäkkäät ihmiset toivovat?

-Missä he voivat tavata?

-Mitä tarvitaan heidän sosiaalisen elämänsä parantamiseksi?

-Mitä puuttuu?

-Mitä eroja on kaupunki- ja maaseutu ympäristön välillä?

Lähestymistapani kysymyksiin vastaamiseksi oli haastattelujen tekeminen, ryhmäkeskustelu ja omaehtoisen etnografian kirjoittaminen.

Haastattelut järjestettiin yhdessä ystäväni kanssa, joka toimi välittäjänä, ja teimme seuraavat haastattelut:

-pariskunnan kanssa (naisella on vakavia terveysrajoitteita).

-lähes sokean naisen kanssa, joka asuu yhä yksin.

-naisen kanssa, joka muutti hiljattain Wienistä synnyinseuduilleen avustetun asumisen kortteliin.

Järjestimme ystäväni kanssa myös ryhmäkeskustelun, johon osallistui kuusi 70-82-vuotiasta naista - miehet keksivät monia tekosyitä, miksi he eivät voineet osallistua.

Ryhmäkeskustelun tärkeimmät tulokset:

-suuri tyytyväisyys maaseudulla asumiseen (Covid19:n sulkemiset vaikuttivat).

-kasvava digitalisaatio sulkee ikääntyneet pois, he ovat riippuvaisia nuorista perheenjäsenistä.

-huono julkinen liikenne tekee myös riippuvaiseksi perheenjäsenistä.

-Kylissä suljetaan kauppoja, pankkeja ja majataloja.

-järjestettyjen tapahtumien merkitys

-kokouspaikka ilman pakollista kulutusta.

-että meillä on motivoitunut ja täysin sitoutunut puheenjohtaja, kuten ystäväni.

Ystäväni kanssa käydyissä keskusteluissa tajusin, miten tärkeä hänen roolinsa on motivoijana ja ryhmätapahtumien vetäjänä - hän valitti lähinnä sitä, että iäkkäät ihmiset ovat hyvin halukkaita osallistumaan kaikkeen hänen järjestämäänsä toimintaan, mutta vain harvat haluavat ottaa vastuun toiminnasta itse. Iäkkäiden ihmisten motivoiminen tekemään itse aloitteita on hyvin vaikeaa, mutta he arvostavat suuresti tarjouksia yhteisistä tapahtumista.

SEVEN-ohjelmaan osallistuminen vanhempana kanssaluojana oli minulle todellinen henkilökohtainen etu:

-Haastattelut antoivat minulle käsityksen kyläläisten ajattelusta ja asenteista - saivat minut entistä kiitollisemmaksi niistä mahdollisuuksista, joita minulla on elämässäni.

-Sain paremman käsityksen siitä, miten erilaiset asenteet vanhemmilla miehillä ja naisilla on lähipiirissäni.

-Autoetnografian kirjoittaminen siitä, mitä minulle merkitsee tulla 70-vuotiaaksi.

-Opin arvostamaan ystäväni työtä, tajusin kuinka tärkeää hänen vapaaehtoistoimintansa on ikääntyneille ihmisille järjestää tapahtumia heille.

-Ollessani osa yhteisluojien ryhmää opin, kuinka tärkeitä projektiryhmän ammatilliset ohjeet olivat ja mitä tähän ryhmään kuulumisen merkitsi meille kaikille - erityisesti niille, jotka olivat jo laitoshoidossa, tunsin henkilökohtaista arvostusta ja tunsin itseni kunnioitetuksi siitä, että heidän panoksensa oli erittäin tunnustettu.

Voin vain suositella tällaisiin ohjelmiin osallistumista vanhempana yhteiskehittäjänä; se rikastuttaa henkilökohtaisia kokemuksia ja antaa enemmän merkitystä elämään eläkkeelle jäämisen jälkeen.

Heidi Kaspar, Bernin ammattikorkeakoulu, Sveitsi

Hoitavien yhteisöjen mahdollisuuksien tutkiminen iäkkäiden aikuisten kanssa. Viisi oppia.

Tässä artikkelissa esitellään viisi kokemusta yhteisöpohjaisesta osallistavasta tutkimushankkeesta, jonka tarkoituksena oli parantaa ikääntyneiden kotisairaanhoidoa.

Ongelman kuvaus: Hoidon alalla Sveitsin avohoitopalvelut eivät useinkaan pysty tarjoamaan riittävää pitkäaikaishoitoa kotona. Kotitalouksien on sairausvakuutuksesta huolimatta järjestettävä ja maksettava hoitopalvelut yksityisesti. Tämä johtuu siitä, että toisin kuin

hoitotyö, hoitotyö ei juurikaan ole katettu. Naiset täyttävät tämän aukon usein alipalkatulla tai palkattomalla työllä. CareComLabs-hankkeessa tutkitaan, missä määrin hoivaavat yhteisöt voivat osaltaan parantaa pitkäaikaishoitoa kotona. Huolehtivat yhteisöt asettavat hoitotyön yhteiskunnan keskiöön ja tekevät siitä ammattilaisten, viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan yhteisen tehtävän [1].

Tutkimusasetelma: Yhdessä paikallisten Spitex-järjestöjen ja muiden poliittisen yhteisön, siviiliväestön ja kansalaisjärjestöjen sidosryhmien kanssa olemme asettaneet tavoitteeksemme rakentaa välittäviä yhteisöjä kolmessa paikassa Bernin ja Zürichin alueilla Sveitsissä. Näissä yhteisöissä toteutetaan seuraavat kolme vaihetta:

1. He tutkivat ja dokumentoivat paikalliset tuen tarpeet ja olemassa olevat palvelut;
2. He kehittävät ja toteuttavat aloitteita ja toimia;
3. arvioida ja parantaa niitä.

Yhdistämme innovatiivisia lähestymistapoja terveydenhuollon ja teknologian kehittämisen aloilta: Caring Communities [2] ja Living Labs [3]. Johdonmukaisesti osallistavassa lähestymistavassa meitä ohjaa yhteisöpohjainen osallistuva tutkimus (CBPR) [4].

Hankkeella saavutetaan kaksi tulosta:

a) alustava arvio hoitoyhteisöjen mahdollisuuksista parantaa kestävästi pitkäaikaishoitoa kotona ja

b) näkemyksiä sekä teoreettisista että käytännöllisistä näkemyksistä, jotka koskevat hoitavien yhteisöjen käynnistämistä, kehittämistä ja perustamista.

Jälkimmäiseen keskittyen valmistelemme perustietoa sekä tämän ja muiden hankkeiden tuloksia ja käytännön vinkkejä materiaalikokoelmaksi. Se on tarkoitettu tukemaan muita asiasta kiinnostuneita tahoja (yhteisöjä, yksilöitä, yhdistyksiä) välittävien yhteisöjen rakentamisessa. Hankkeen aikana alun perin suunnitelluista kolmesta välittävästä yhteisöstä on tullut jo viisi, joten kiinnostusta löytyy.

Tämä hankekuvaus on julkaistu saksaksi ja ranskaksi (Kaspar et al. 2021), katso mainitut viitteet Primary and Hospital Care -lehdestä.

Esitetään viisi kokemusta osallistavasta tutkimuksesta sellaisten yhteisöjen kanssa, joita ei ole vielä muodostettu:

- Liittolaisten löytäminen ja yhteisöjen rakentaminen vaatii tutkijoilta aikaa, läsnäoloa, sinnikkyyttä ja kärsivällisyyttä. Sinun on osoitettava, että suhtaudut vakavasti tähän hankkeeseen ja heidän merkitykselliseen panokseensa.
- Jos olet tosissasi osallistumisesta, suunniteltu menettely voi osoittautua aivan erilaiseksi. Neljässä kunnassa käynnistämämme neljän hoivayhteisön kehitys on todiste

"paikallisesta voimasta". Sovelsimme samaa kolmivaiheista menettelyä, mutta aloitteet kehittyivät eri tavoin kunkin vaiheen tahdin, muodon ja lopputuloksen osalta.

- Jos hankesuunnitelmasi ja rahoittajasi sallivat poikkeamisen alun perin suunnitelluista tutkimussuunnitelmista ja -aiheista, tämä avoimuus voi suuresti lisätä hankekumppaneiden sitoutumista. Siihen liittyy myös riski, että hanke hylätään ja paikalliset kumppanit "omistavat hankkeen" ja jatkavat sitä ilman akateemisten tutkijoiden osallistumista.

- Osallisuuden lisääminen ja sellaisten ihmisten osallistaminen, joita tähän mennessä ei ole juuri kuultu tai joita ei ole kuultu, vie vielä paljon enemmän aikaa. 3,5 vuoden aikana onnistuttiin vain satunnaisesti, mutta ei järjestelmällisesti. Lisäksi kävi selväksi, että syrjäytyneiden ihmisten osallistaminen ei ollut yhteisesti jaettu tavoite. Moninaisuus ja yhteenkuuluvuus ovat välittävien yhteisöjen ominaispiirteitä; jälkimmäinen näistä paradoksaalisista ominaisuuksista on helpompi saavuttaa.

- Ihmiset osallistuvat osallistuvaan tutkimukseen, koska jokin asia herättää heidän huomionsa, herättää toiveita ja odotuksia tai kiinnostusta. Itse aihe voi toimia vetovoimatekijänä, tai itse tutkimus voi toimia vetovoimatekijänä. Tiede saattaa toimia rajankäynnin kohteena, joka yhdistää eri näkökulmista tulevia henkilöitä.

Lisätietoa hankkeesta ja sen jäsenistä on verkkosivulla: Sorgendegemeinschaft.net

Viite: Kaspar, Heidi, Katharina Pelzelmayer, Anita Schürch, Fabian Bumer, Tanja Ertl, Shkumbin Gashi, Claudia Müller, Timur Sereflioglu ja Karin Von Holten. "Können sorgende Gemeinschaften die häusliche Langzeitversorgung verbessern?". *Primary and Hospital Care: Allgemeine Innere Medizin* 21(6): 188–90. <https://doi.org/10.4414/phc-d.2021.10401>.

Bojana Matejic, Belgradin yliopisto, Serbia

Vanhusten väärinkäytön tutkiminen: Serbia: Kokemuksia osallistavasta tutkimuksesta Serbiassa

Tärkein tutkimuskysymys/tavoite: Väestön ikääntyminen maailmassa on vaikuttanut ikääntyneiden kaltoinkohtelun huolestuttavaan lisääntymiseen. Erityisesti iäkkäiden naisten riski joutua kaltoinkohtelun kohteeksi on suurempi, mutta tämä kansanterveydellinen ongelma jätetään usein huomiotta ja on monissa yhteiskunnissa lähinnä näkymätön. Viimeisimpien saatavilla olevien tietojen mukaan Serbiassa 16 prosenttia 65-74-vuotiaista iäkkäistä naisista koki jonkinlaista väkivaltaa 65 ikävuoden jälkeen. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli arvioida sosiaalisia normeja ja kulttuurisia asenteita ikääntyneitä kohtaan, tutkia erilaisia asenteita ja käyttäytymismalleja, joita yhteiskunta sietää mutta jotka edustavat väkivaltaa ja hyväksikäyttöä, tutkia ikääntyneisiin naisiin kohdistuvan sukupuoleen perustuvan väkivallan ominaispiirteitä ja vaikutuksia sekä sitä, missä määrin eri instituutiot reagoivat tähän ongelmaan ja miten monimutkaiset yhteiskuntajärjestelmät vastaavat ikääntyneiden

naisia koskeviin tarpeisiin. Tässä tiivistelmässä pyritään antamaan tietoa käytetystä menetelmästä, erityisesti osallistavasta tutkimusmenetelmästä.

Menetelmät: Hanke "Iäkkäiden naisten voimaannuttaminen: Väkivallan ehkäiseminen muuttamalla sosiaalisia normeja Serbiassa (EmPreV)", jota Euroopan unioni ja Itävallan kehitysyhteistyövirasto tukivat, koostui laadullisesta ja määrällisestä tutkimusvaiheesta. Tutkimuksen laadullisessa vaiheessa sovellettiin osallistavaa tutkimusmenetelmää. Punaisen Ristin verkostossa toimivien iäkkäiden vapaaehtoisten osallistuminen tutkimukseen tarjosi omakohtaista kokemusta ja näkemystä yhteisössä esiintyvistä ikääntyneiden kaltoinkohteluun liittyvistä kysymyksistä. Heidät otettiin mukaan fokusryhmää edeltävän suunnittelun, osallistujien rekrytoinnin, romaniyhteisöihin yhteydenpidon, fokusryhmäkeskustelun strukturoidun oppaan ja tapaustutkimuksen suunnittelun keskustelun käynnistämiseksi sekä keskustelujen ja fokusryhmän jälkeisen analyysin aikana. Tutkimuksessamme oli 157 vastaajaa, jotka osallistuivat 17 fokusryhmään neljällä alueella Serbiassa, neljästä kaupungista ja kahdesta kylästä. Fokusryhmiin osallistui naisia kolmesta ikäryhmästä.

Tulokset: Osallistava lähestymistapa antoi hyvin suunnitellulle tutkimuskehykselle lisälaatua. Muiden kuin akateemisten yhteistyökumppaneiden apu kaikissa tutkimuksen toteuttamisen käytännön vaiheissa on kiistatonta aina suunnitteluvaiheista osallistujien rekrytointiin ja fokusryhmäkeskustelujen järjestämiseen. Keskustelujen käynnistäminen arkaluonteisista aiheista, kuten ikääntyneiden kaltoinkohtelusta, voi olla haastavaa; siksi vuorovaikutuksessa vapaaehtoistemme kanssa valmisteltu ja fokusryhmän alussa esitelty tosielämän tapaustutkimus helpotti sitoutumista ja avointa vuoropuhelua osallistujien kanssa. Tämä lähestymistapa kannusti avoimeen vuoropuheluun ja empatiaan ja tarjosi kattavamman näkökulman ikääntyneiden kaltoinkohtelun monimutkaiseen ongelmaan. Aitojen kokemusten jakaminen lisäsi tutkimuksemme aitoutta ja varmisti, että keskustelu heijasti ikääntyneiden aikuisten kohtaamaa todellisuutta. Todellinen tarina kiinnitti osallistujien huomion, mikä edisti osallistavampia ja vuorovaikutteisempia fokusryhmäkeskusteluja, jotka hyödyttivät kaikkia osapuolia, antoivat tutkijoille näkemyksiä tutkimusaiheesta ja antoivat osallistujille käyttökelpoista ja voimaannuttavaa tietoa.

Lisäksi osallistumalla tutkimukseemme muut kuin akateemiset kumppanimme antoivat ideoita ja aloitteita tukimekanismien luomiseksi paikallisyhteisöihin, mukaan lukien SOS-puhelinlinjojen kaltaiset aloitteet sekä kerhojen ja päiväkeskusten perustaminen ikääntyneille ihmisille. He ehdottivat sosiaalisesti vastuullisen mediasisällön ja koulutusjärjestelmien hyödyntämistä myönteisten perhearvojen edistämiseksi, hyvien naapuruussuhteiden vaalimiseksi, sukupolvien välistä solidaarisuutta koskevan tietoisuuden lisäämiseksi ja ikääntyneiden pahoinpitelyyn puuttumiseksi. Vapaaehtoisemme kannustivat myös ikääntyneitä naisia osallistumaan aktiivisesti paikallisyhteisön toimintaan yhdistysten, järjestöjen, vapaaehtoistyön ja muiden osallistumismuotojen kautta.

Johtopäätökset: On tärkeää, että ikääntyneille naisille tiedotetaan väkivallan eri muodoista ja riskitekijöistä, että heille tarjotaan psykososiaalista tukea, että ammattilaiset saavat jatkuvaa

koulutusta ikääntyneisiin naisiin kohdistuvan kaltoinkohtelun erityispiirteistä ja että paikalliset sidosryhmät koordinoivat toimintaansa entistä paremmin, jotta järjestelmä voi vastata niihin. Näyttöön perustuva politiikka on ratkaisevan tärkeää, ja yhteisön vapaaehtoisten osallistuminen ei-akateemisiin tutkimuskumppaneihin on käytäntö, jolla voidaan tukea ja päivittää näitä aikoja.

Bibliografia:

1. Todorovic N, Vracevic M, Babovic M, Stepanov B, Matejic B, Djikanovic B. On No Man's Land - Sukupuoleen perustuva väkivalta iäkkäitä naisia (65+) kohtaan Serbian tasavallassa. Belgrad, Serbian Punainen Risti, 2021. Saatavilla osoitteessa: redcross.org.rs/media/7139/nanicijoj-zemlji-web-low-res.pdf.
2. Todorovic N, Vracevic M, Djikanovic B, Matejic B. Vanhusten kaltoinkohtelun yleisyys ja muodot Serbiassa. *Temida* 2020, 23 (2) 203-227.
3. Cailin Crockett, Bonnie Brandl & Firoza Chic Dabby. Selviytyjät marginaalissa: iäkkäisiin naisiin kohdistuvan väkivallan näkymättömyys. *Journal of Elder Abuse & Neglect* 2015. 27(4-5): 291-302.
4. WHO. Iäkkäiden ihmisten hyväksikäyttö. Saatavilla osoitteessa: <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abuse-of-older-people>
5. YK:n sosiaalipolitiikan ja kehityksen osasto, talous- ja sosiaaliasioiden osasto. Iäkkäisiin naisiin kohdistuva laiminlyönti, hyväksikäyttö ja väkivalta. Saatavilla osoitteessa: <https://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/neglect-abuse-violence-older-women.pdf>
6. Urbaniak A, Wanka A. Katsaus osallistaviin lähestymistapoihin ikääntymisen tutkimuksessa. In: Urbaniak A, Wanka A (toim.). *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research* (s. 1-14). London, Routledge 2023.
7. Messelis E, Vanoutrive D. Vanhusten väärinkäyttö: tieteellisen ja osallistavan lähestymistavan merkitys. *International Journal of Integrated Care* 2023, 23(S1):143.
8. Chang ES, Dong X. (2017). Yhteisön rooli ja yhteisöpohjainen osallistuva tutkimus ikääntyneiden väärinkäytössä. 10.1007/978-3-319-47504-2_26. In: Dong, X. Vanhusten hyväksikäyttö: Research, Practice and Policy 2017. 10.1007/978-3-319-47504-2.

Isabelle Tournier Univ Paul Valéry Montpellier 3, Ranska

Yhteiskehittäminen yhdessä dementiaa sairastavien kanssa: IDoService-hankkeen kokemuksia haasteista ja odotuksista.

Tämän esityksen tavoitteena oli käsitellä dementiaa sairastavien ihmisten osallistuvan tutkimuksen mahdollisia esteitä jakamalla näkemyksiä EU:n rahoittamasta IDoService-hankkeesta (2020-2022). IDoService-hankkeen tavoitteena oli kehittää käyttäjäystävällinen palvelu, jonka avulla lievää tai keskivaikeaa dementiaa sairastavat henkilöt voivat toteuttaa itseään ja osallistua yhteiskunnan toimintaan. Ajatuksena oli, että palvelun avulla ihmiset voivat suunnitella, luoda yhteyksiä ja osallistua räätälöityihin tilaisuuksiin. Sen tavoitteena oli vähentää havaintoa, jonka mukaan lievää tai keskivaikeaa dementiaa sairastavat ihmiset raportoivat jäävänsä paitsi mahdollisuuksista osallistua aktiivisesti heille merkityksellisiin toimintoihin (esimerkiksi fyysiseen, sosiaaliseen tai kulttuuriseen toimintaan), ja se vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa ja yhteiskunnalliseen osallistumiseensa (Ziebuhr et al., 2023). Tutkimusryhmä noudatti palvelumuotoilun lähestymistapaa, joka vastaa kokonaisvaltaista, yhdessä luovaa lähestymistapaa palvelutarjonnan laadun parantamiseksi (Stickdorn & Schneider, 2011). Hankkeessa tukeuduttiin yhteissuunnitteluun, jotta asiaankuuluvat sidosryhmät (dementiaa sairastavat ihmiset, heidän hoitokumppaninsa sekä ikääntymiseen liittyvien tai toimintaan liittyvien organisaatioiden henkilöstö Suur-Manchesterissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa) saatiin mukaan. Hanke organisoitiin kolmessa peräkkäisessä vaiheessa, joihin osallistui useita eri sidosryhmiä: lievää dementiaa sairastavia henkilöitä, hoitokumppaneita, palveluntarjoajien henkilöstöä, tutkijoita ja suunnittelijoita. Ensimmäisessä vaiheessa (vaihe 1) tehtiin haastatteluja ja fokusryhmiä, jotta saataisiin lisätietoja mieltymyksistä, esteistä ja tekijöistä, jotka helpottavat osallistumista mielekkääseen toimintaan dementian parissa elävien ihmisten kanssa. Toisessa vaiheessa (vaihe 3) järjestettiin yhteissuunnittelutyöpajoja, joissa suunniteltiin yhdessä sidosryhmien kanssa mahdollisia välineitä, jotka liittyivät vaiheessa 1 ilmenneisiin tarpeisiin. Työpajoissa saatujen tietojen perusteella tutkimusryhmä suunnitteli I Can Do Pathway -työkalupaketin IDoService-hankkeen uudeksi palveluksi ja tulokseksi. Yhteissuunnittelun prototyyppiä hiottiin ja testattiin viimeisessä vaiheessa (vaihe 3), ja se on saatavilla verkossa ilmaiseksi osoitteessa www.idoservice.org.

Asiantuntijoiden (eli dementiaa sairastavien ihmisten ja heidän hoitajiensa) osallistumisen esteisiin ja helpottajiin on liittynyt Covid-19-pandemia, joka alkoi vain muutama kuukausi ennen hankkeen alkua ja johti alun perin suunnitellun hankkeen mukauttamiseen. Tärkein mukautus on siirtyminen henkilökohtaisista haastatteluista ja fokusryhmistä suurelta osin verkkopohjaiseen toteutukseen. Suunnittelimme alun perin henkilökohtaisia fokusryhmiä ja haastatteluja dementiaa sairastavien ihmisten, heidän hoitokumppaninsa ja henkilökunnan sidosryhmien kanssa. Valtakunnallisen lukituksen ja henkilökohtaisten tapaamisten kieltämisen vuoksi noin 10 ensimmäisen kuukauden ajan pidimme kaikki fokusryhmät verkossa (Microsoft Teams) ja suurimman osan haastatteluista myös verkossa. Vain neljä

haastattelua tehtiin henkilökohtaisesti, ja ne tehtiin vain dementiaa sairastavien henkilöiden kanssa. Koska arvioimme, että fokusryhmien online-muoto ei olisi sopiva tai mukava dementiaa sairastaville ihmisille, päätimme lopulta olla järjestämättä fokusryhmiä heidän kanssaan. Valtakunnallinen työsulku ja rajallinen palvelutarjonta tekivät myös kokemusasiantuntijoiden rekrytoinnista varsin haastavaa, minkä vuoksi jouduimme laskemaan odotuksiamme heidän osallistumismääränsä suhteen. Onneksi onnistuimme rekrytoimaan riittävän määrän dementiaa sairastavia ihmisiä paikallisen palveluntarjoajan, Age UK Salfordin, tuella, joka oli kiinnostunut hankkeen mahdollisista tuloksista ja jolla oli kokemusta osallistavasta tutkimuksesta.

Covid-19-kontekstista johtuvien rajoitusten lisäksi tutkimusaineistoon oli tehtävä muitakin mukautuksia, jotta se olisi dementiaa sairastavien ihmisten saatavilla, sillä heillä saattaa olla kognitiivisten häiriöiden lisäksi muitakin häiriöitä. Tämä koski itse tutkimustoimintaa, mutta myös eettisiä lomakkeita, rekrytointiesitteitä ja tuotoksia. Merkittävä haaste oli tehdä asiakirjoista riittävän informatiivisia, mutta silti helposti ymmärrettäviä, erityisesti ihmisille, jotka eivät ole aiemmin osallistuneet tutkimustoimintaan. Selkeän englannin ja lyhyiden lauseiden käytön lisäksi pyrittiin käyttämään riittävän isoa, sans-serif -kirjasinta, houkuttelevia värejä ja riittäviä kontrasteja asiakirjan eri osien välillä. Koska liikkuvuus voi olla ongelma iäkkäille aikuisille, erityisesti dementoituneille, jotka eivät useinkaan pysty enää ajamaan autoa tai käyttämään julkisia kulkuneuvoja, tarjosimme tutkimuskumppanin kuljetuksen tai korvasimme taksikulut, jotta he pystyivät osallistumaan tutkimuspaikalle mukavasti. Osallistujia rohkaistiin myös tulemaan mukaan omaisen kanssa, jos se lisäisi heidän luottamustaan ja rauhallisuuttaan.

Jos mahdollista, suositellaan tutkimustoimien toteuttamista paikassa, joka on asiantuntijoille kokemuksen perusteella tuttu, jotta heidän mukavuutensa ja luottamuksensa paranisi. Esimerkiksi IDoServicen yhteissuunnittelutyöpajat dementiaa sairastavien ihmisten kanssa järjestettiin Age UK Salfordin kautta ja ne pidettiin heidän puolivuositain järjestettävien dementiakahviloidensa aikana, ja tämän tutkimuksen osallistujat olivat säännöllisiä dementiakahvilan osallistujia. Tuttu sosiaalinen ympäristö tarjosi tukevan kontekstin yhteissuunnittelutoimintaan osallistumiselle ja näkemysten esittämiseksi. Ryhmä oli jo aiemmin osallistunut tutkimushankkeisiin ja oli tietoinen suostumusprosessista. Kaikille - osallistujille ilmoitettiin ennen tapahtumaa, jotta he saivat päättää, haluavatko he osallistua vai eivät. Tiedot ja suostumuslomakkeet toimitettiin viikkoa ennen, jotta heillä oli riittävästi aikaa lukea ne läpi, ja suostumus vahvistettiin (uudelleen) osallistumispäivänä. Ennen työpajaa järjestettiin lounas, jotta osallistujat ja ohjaajat saattoivat tutustua toisiinsa epävirallisesti ennen työpajaa. Ryhmät, joiden kanssa työskentelimme, korostivat, että oli tärkeää varmistaa viestinnän jatkuvuus ja pitää yhteissuunnitteluun osallistujat ajan tasalla tuloksista ja jatkokehityksestä, jotta he kokisivat, että heidän panostaan arvostetaan. Yhteenvetona voidaan todeta, että sillä, että tutkimukseen osallistumisesta tehdään osallistujille nautinnollista ja mielekästä, on suotuista vaikutus kerättyjen tietojen välittömään laatuun,

osallistujien hyvinvointiin ja halukkuuteen osallistua tutkimukseen tulevaisuudessa (Rodgers 2018; Zeilig ym. 2019).

Viitteet

Niedderer, K., Tournier, I., Orton, L., & Threlfall, S. (2023). I Can Do: Co-Designing a Service with and for People with Dementia to Engage with Volunteering. *Social Sciences*, 12, 364. <http://dx.doi.org/10.3390/socsci12060364>.

Rodgers, P (2018). Yhteissuunnittelu dementiaa sairastavien kanssa. *CoDesign*, 14, 188-202.

Stickdorn, M., & Schneider, J. (2011). Tämä on palvelumuotoiluajattelua: perusteet, työkalut, tapaukset. Wiley

Tournier, I., Orton, L., Dening, T., Ahmed, A., Holthoff-Detto, V., & Niedderer, K. (2023). Tutkimus merkityksellisten toimintojen saamiseen liittyvistä toiveista, tarpeista, mahdollisuuksista ja haasteista lievää tai keskivaikeaa dementiaa sairastaville henkilöille. *International journal of environmental research and public health*, 20, 5358. <https://doi.org/10.3390/ijerph20075358>. <https://doi.org/10.3390/ijerph20075358>.

Zeilig, H., Tischler, V., van der Byl Williams, M., West, J., & Strohmaier, S. (2019). Co-creativity, well-being and agency: A case study analysis of a co-creative arts group for people with dementia. *Journal of aging studies*, 49, 16-24. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2019.03.002>. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2019.03.002>.

Ziebuhr, B., Zanasi, M., Bueno Aguado, Y., Losada Durán, R., Dening, T., Tournier, I., Niedderer, K., et al. (2023). Living Well with Dementia: Feeling Empowered through Interaction with Their Social Environment. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(12), 6080. <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph20126080>. <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph20126080>

Työryhmä 2

WG 2

Community and Place

Työryhmä 2 on sitoutunut luomaan osallistavia yhteisöjä, joissa erilaisista taustoista tulevat ikääntyneet tuntevat itsensä arvostetuiksi ja tuetuiksi. Työryhmä 2 keskittyy erityisesti ikääntyneiden maahanmuuttajien, pakolaisten, alkuperäiskansojen ja niiden henkilöiden osallistamiseen, joilla on esteitä palvelujen ja infrastruktuurin, kuten terveydenhuollon ja liikenteen, saatavuudessa. Edistämällä osallisuutta ja monimuotoisuutta työryhmä 2 edistää sellaisen yhteiskunnan luomista, jossa kaikki taustasta riippumatta tuntevat kuuluvansa joukkoon ja saavansa tukea.

Marion Scheider-Yilmaz ja Charles Waldegrave johtavat tätä ryhmää ja järjestivät WG2-istunnon Krakovassa.

Seuraavat puhujat esittelivät tämän istunnon aikana: Anne Ramos ja Ute Karl, Fifi Kvalsvik ja Marianne Storm, Mário Rui André, Marion Scheider-Yilmaz ja Charles Waldegrave.

Fifi Kvalsvik & Marianne Storm, kansanterveystieteen laitos, terveystieteiden tiedekunta, Stavangerin yliopisto, Norja.

Yksinäisyydestä osallisuuteen johtavien polkujen tutkiminen: A Glimpse into Depression, Loneliness, and Frailty in Home-Living Older Adults (Kotona asuvien ikääntyneiden masennus, yksinäisyys ja hauraus).

Taustaa: Masennuksen, yksinäisyyden ja haurauden ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan tunnistaa tukitoimia, jotka edistävät sosiaalista osallisuutta ja parantavat ikääntyneiden aikuisten elämänlaatua. Nämä tekijät vaikuttavat yksilön kykyyn osallistua täysipainoisesti yhteiskuntaan. Masennus ja yksinäisyys johtavat usein sosiaaliseen vetäytymiseen ja eristäytymiseen, kun taas hauraus voi rajoittaa fyysisiä kykyjä ja vähentää entisestään sosiaalista osallistumista.

Tavoite: Tavoitteena on arvioida kotona asuvien iäkkäiden aikuisten haurausasteiden muutoksia viiden kuukauden aikana ja tutkia masennuksen ja yksinäisyyden toiminnallisia muutoksia tutkimusta edeltävästä lähtötilanteesta (t1) tutkimuksen jälkeiseen ajanjaksoon (t2) ja miten ne liittyvät haurauteen. Lähtötilanteessa terveydenhuollon ammattilaiset

arvioivat osallistujat sopivimpien tukimuotojen määrittämiseksi. Tähän voi kuulua osallistuminen senioritoimintakeskuksiin, ryhmäliikuntatunneille, kävelykerhoihin, neulontakerhoihin ja sosiaaliseen ruokailuun.

Tutkimuskysymykset:

- Onko masennuksessa havaittavissa tunnistettavia muutoksia t1:stä t2:een, ja miten nämä muutokset liittyvät haurauteen?

- Onko yksinäisyydessä havaittavissa muutoksia t1:n ja t2:n välillä ja miten nämä muutokset liittyvät haurauteen?

Menetelmät: ClinicalTrials.gov-sivustolle (NCT05837728) rekisteröityyn pre-post-tutkimukseen osallistuu rekisteröityjen sairaanhoitajien, fysioterapeuttien ja toimintaterapeuttien muodostamia moniammatillisia tiimejä, jotka tekevät terveystarpeiden arviointeja. Nämä arvioinnit tehtiin aluksi lähtötilanteessa ja uudelleen viiden kuukauden kuluttua. Otokseen kuuluu 40 kotona asuvaa 75-vuotiasta tai vanhempaa ikääntynyttä aikuista, jotka ovat hakeneet kunnallisia terveys- ja hoitopalveluja Norjassa. Tietojen analyysi koostuu kuvailevista tilastoista, yksinkertaisista testeistä sekä kuvaajien ja korrelaatiokertoimien esittämisestä.

Alustavien tulosten yleiskatsaus:

Masennus ja hauraus:

- Lähtötilanne (t1): tunnistettiin 13 osallistujaa, joilla oli masennus, 5 erittäin masentunutta ja 8 masentunutta.

- Viisi kuukautta myöhemmin (t2): näistä 13:sta parantunut (7), ennallaan (5), huonontunut (1) ja uusia tapauksia (6).

- Masennuksen parantuneisiin kuuluvien haurausasteet: parantunut (2), huonontunut (3) ja ennallaan (2). Muiden osallistujien haurausasteet pysyivät vakaina koko tutkimusjakson ajan.

Yksinäisyys ja hauraus:

- Lähtötilanne (t1): 2 osallistujaa todettiin erittäin yksinäiseksi ja 6 osallistujaa oli yksinäisyyden rajamailla. Huomautus: "rajalla oleva yksinäinen" tarkoittaa pisteitä, jotka ovat "yksinäisen" ja "ei yksinäisen" välissä.

- Viisi kuukautta myöhemmin (t2): yksinäisyyden taso parani kaikilla kahdeksalla osallistujalla, mutta yksi uusi tapaus.

- Osallistujien haurausasteet: huonontunut (3), ennallaan (5) ja parantunut (1).

Keskeiset oivallukset:

- Masennus ja yksinäisyys: molemmilla aloilla on tapahtunut huomattavaa parannusta, mikä korostaa osallistavan yhteisöllisen sosiaalisen toiminnan ja tukipalvelujen etuja.
- Hauraus: Haurausasteiden vaihteleva tulos viittaa mielenterveyden ja fyysisen hyvinvoinnin väliseen monimutkaiseen vuorovaikutukseen.
- Uusien masennus- ja yksinäisyystapausten ilmaantuminen korostaa kattavan jatkuvan tuen jatkuvaa tarvetta.

Pohdinta: Tutkimuksemme on antanut tietoa haasteista, joita ikääntyneet aikuiset kohtaavat osallistuessaan yhteisöihinsä. Nämä haasteet valottavat tekijöitä, jotka estävät ikääntyneiden aikuisten kykyä luoda yhteyksiä muihin, ja korostavat lisätutkimuksen ja kohdennettujen ratkaisujen tarvetta. Tuemme sellaisten yksilöllisten hoitosuunnitelmien toteuttamista, jotka ovat mukautettavissa ja räätälöitävissä nimenomaan yksilöllisiin tarpeisiin, jotta varmistetaan, että kaikki ikääntyneet aikuiset voivat täysimääräisesti hyötyä aloitteista, joilla pyritään parantamaan heidän osallisuuttaan yhteiskunnassa. Vaikka sosiaalisen toiminnan järjestäminen on luonnostaan arvokasta, kattavien terveystalvelujen tarjoaminen on yhtä tärkeää. Yhdessä nämä toimet auttavat luomaan ikääntyneille yhteisön jäsenille entistä osallistavamman ja tukevamman ympäristön.

Marion Scheider-Yilmaz, PACTE-laboratorio, Grenoble Alpesin yliopisto, Ranska.

lääkäiden aikuisten sosiaalinen osallisuus yhdellä silmäyksellä. Design citoyen: osallistava tutkimushanke iäkkäiden aikuisten kanssa.

Taustaa: Ranskassa ja muualla kehitetään parhaillaan monenlaisia osallistavia lähestymistapoja ja tutkimushankkeita, joissa on mukana iäkkäitä aikuisia. Vaikka iäkkäiden aikuisten osallistumisesta heitä suoraan koskeviin tutkimuksiin ja hankkeisiin on tullut yleinen tavoite, erilaisten ryhmien ja profiilien osallistumiseen ei useinkaan kiinnitetä riittävästi huomiota. Näin ollen osallistavissa lähestymistavoissa on taipumus ottaa mukaan hyvin homogeenisia ryhmiä, jolloin toiset ryhmät (esim. iäkkäät maahanmuuttajat, iäkkäät naiset, iäkkäät vammaiset aikuiset) jäävät näkymättömiin.

Tavoite: Tämän tutkimushankkeen tavoitteena on kehittää osallistava menetelmä, jossa erilaiset ikääntyneiden aikuisten profiilit otetaan mukaan paikallisiin päätöksentekoprosesseihin. Menetelmän prototyyppiä testataan aluksi yhdessä kokeilupaikassa (T1), minkä jälkeen sitä testataan edelleen kahdeksassa muussa paikassa eri puolilla Ranskaa tutkijaryhmän toimesta (T2). Menetelmää arvioivat lopulta mukana olevat tutkijat yhteisen arviointikehyksen avulla, ja se muunnetaan työkalupakiksi.

Tutkimuskysymykset:

- Eroavatko osallistumisprosessin tulokset toisistaan osallistuvien ikääntyneiden ryhmien mukaan?
- Johtaako kaikkein syrjäytyneimpiin ikääntyneiden aikuisten ryhmiin suunnatun menetelmän muotoilu osallistavampaan tutkimukseen ja lopulta päätöksentekoprosessiin?

Menetelmät: Tutkimushankkeessa kehitetään ja testataan osallistavaa menetelmää, jossa osallistujat suunnittelevat ja esittelevät konkreettisia ratkaisuja tärkeimmille paikallisille toimijoille ja päätöksentekijöille. Hankkeessa muodostetaan kaksi ryhmää: toinen ryhmä koostuu ikääntyneistä aikuisista, jotka ovat vahvasti mukana sosiaalisessa ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, ja toinen ryhmä koostuu ikääntyneistä aikuisista, jotka ovat yleensä vähemmän tai eivät ole mukana tällaisessa toiminnassa. Lähestymistavassa käytetään osallistavia välineitä, joiden avulla ryhmät voivat tehdä paikallisen diagnoosin ja kehittää ratkaisuja havaittuihin ongelmiin. Menetelmästä on laadittu yksityiskohtainen työkalupakki, jota eri tutkimusryhmät ovat toistaneet eri puolilla Ranskaa.

Alustavien tulosten yleiskatsaus:

- Monipuolinen osallistuminen johtaa erilaisiin tuloksiin: Osallistumismenetelmän alustava testaus osoittaa, että osallistumisprosessin tulokset vaihtelevat merkittävästi osallistuvien ikääntyneiden aikuisryhmien monimuotoisuuden mukaan. Ryhmät, joilla on erilainen tausta ja erilainen osallistumisen taso yhteiskunnallisessa ja kansalaistoiminnassa, tarjoavat erilaisia näkökulmia ja ratkaisuja, mikä korostaa osallistavuuden merkitystä osallistavassa tutkimuksessa.
- Osallisuuden lisääminen kohdennettujen menetelmien avulla: Menetelmä, joka on suunniteltu kaikkein syrjäytyneimpien ikääntyneiden aikuisten ryhmien - kuten ikääntyneiden maahanmuuttajien, ikääntyneiden naisten ja vammaisten ikääntyneiden aikuisten - mukaan ottamiseksi, osoittaa suurempaa osallisuutta sekä tutkimusprosessissa että päätöksenteon tuloksissa. Tämä kohdennettu lähestymistapa tuo syrjäytyneet äänet tehokkaasti mukaan paikallisiin päätöksentekoprosesseihin.
- Osallistavien työkalujen ja vinkkien tehokas käyttö: Osallistavassa menetelmässä käytetyt osallistavat työkalut ovat osoittautuneet tehokkaiksi, sillä niiden avulla iäkkäät aikuiset ovat voineet tehdä paikallisia diagnooseja ja kehittää konkreettisia ratkaisuja. Nämä välineet helpottavat osallistumista ja varmistavat, että kaikki osallistujat voivat osallistua hankkeeseen mielekkäästi riippumatta siitä, missä määrin he ovat aiemmin osallistuneet kansalaisyhteiskuntaan.
- Menetelmän skaalautuvuus ja toistettavuus: Osallistavan menetelmän onnistunut monistaminen useissa eri paikoissa eri puolilla Ranskaa osoittaa, että menetelmä on skaalautuva ja että sitä voidaan mukauttaa erilaisiin olosuhteisiin. Tässä tutkimuksessa kehitetty yhteinen arviointikehys ja työkalupakki tarjoavat vakiomuotoisen lähestymistavan, jota eri tutkimusryhmät voivat hyödyntää, mikä takaa paikallisten tulosten johdonmukaisen ristiinanalyysin.

Pohdinta: Tämän tutkimushankkeen tulokset korostavat monimuotoisuuden ja osallisuuden ratkaisevaa merkitystä ikääntyneiden aikuisten osallistavissa lähestymistavoissa. Pyrkimällä aktiivisesti saamaan mukaan erilaisia ikääntyneiden aikuisten profiileja, erityisesti niitä, jotka ovat usein syrjäytyneitä, hanke paitsi rikastuttaa päätöksentekoprosessia erilaisilla näkökulmilla myös varmistaa, että niiden ääni, jotka eivät yleensä tule kuulluiksi, vahvistuu. Osallistavien välineiden ja menetelmien onnistuminen eri taustoista ja kansalaisvaikuttamisen tasoltaan erilaisten osallistujien mukaan ottamisessa korostaa, että näitä lähestymistapoja voidaan mukauttaa ja laajentaa eri yhteyksissä.

Bibliografia:

Vial, S., (2017), Le design, Presses Universitaires de France, <https://doi.org/10.3917/puf.vial.2017.01>.

Viriot Durandal, JP., Moulaert, T., Scheider-Yilmaz, M., (toim.), (2024), Ageing in communities and territories, *Retraite et Société*, englanninkielinen erityisnumero nro 1, CNAV, <https://doi.org/10.3917/rs1.hs1.0010>.

Scheider-Yilmaz, M., Viriot Durandal, J-P., Fougeyrollas, P., (eds.), (2023), *Citoyenneté et droits humains : réflexions croisées entre le handicap et le vieillissement* [Kansalaisuus ja ihmisoikeudet: vammaisuuden ja ikääntymisen ristikkäiset näkökulmat], *Aequitas - Journal of human development, disability, and social change*, n°29, 140 s.

<https://www.erudit.org/fr/revues/aequitas/2023-v29-n2-aequitas08962/>

Scheider-Yilmaz, M., (2022), *Citoyenneté engagée et autonomie : le cas de la participation des personnes handicapées et des personnes âgées dans les Conseils Départementaux de la Citoyenneté et de l'Autonomie* [Aktiivinen kansalaisuus ja autonomia: vammaisten ja iäkkäiden aikuisten osallistuminen Conseils Départementaux de la Citoyenneté et de l'Autonomie -neuvottelukunnissa], väitöskirja, Lorrainen yliopisto, 392 <https://www.theses.fr/2022LORR0223>.

Charles Waldegrave, Giang Nguyen, Monica Mercury, Catherine Love, Chris Cunningham, The Family Centre Social Policy Research Unit, Lower Hutt, Wellington, Uusi-Seelanti.

Alkuperäiskansojen yhteisöjen kanssa toteutettavat osallistavat lähestymistavat poliittisten vastausten parantamiseksi

Tavoite

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa yhdessä tuotettua laadullista ja määrällistä tietoa kaumätua (Uuden-Seelannin alkuperäiskansojen māori-vanhusten) hyvinvoinnista ja osallistumisesta kulttuurisesti tarkoituksenmukaista politiikan muotoilua, ympäristösuunnittelua ja kulttuurisesti reagoivia palveluja varten. Esityksen erityisenä tavoitteena oli hahmotella sitä tutkimuksen osaa, jossa kehitettiin aitoja kaumätua-sosiaalis-taloudellisia mittareita (ja asteikkoja) yhteiskehittämiskokousten avulla. Kokouksissa pyrittiin voittamaan länsimaisten olettamusten ennakkoluulot ja keskityttiin keskeisesti māori-arvoihin ja hyvinvointikäsitteisiin. Se on osa laajempaa tutkimusta, jonka nimi on Tai Kaumātuaanga Older Māori Wellbeing and Participation: Se on Uuden-Seelannin Ageing Well National Science Challenge -hankkeen rahoittama.

Kulttuuripohjaisia sosiaalisia mittareita pyrittiin kehittämään, koska nykyiset mittariasteikot, joita käytetään poliittisen päätöksenteon ja palvelujen kehittämisen perustana, ovat länsimaisia ja eivät heijasta māori-arvojen keskeisiä näkökohtia. Vaikka jotkin esimerkiksi yksinäisyyteen, syrjintään ja sosiaaliin yhteyksiin liittyvät näkökohdat ovat universaaleja, toiset näkökohdat ovat kulttuurisidonnaisia. Vanhemmat māorit arvostavat hengellisyyttä, kollektiivisia ajattelu- ja toimintatapoja sekä genealogisia yhteyksiä ensisijaisina tapoina olla, jotka ovat ristiriidassa länsimaisen maallistumisen, individualismin ja ydinperherakenteiden korostamisen kanssa. Länsimaiset asteikot heijastavat luonnollisesti kulttuureja, joista ne ovat syntyneet, joten esimerkiksi poliittista päätöksentekoa varten niillä tuotettu näyttö soveltuu länsimaisiin yhteiskuntiin, mutta ne eivät ota huomioon ainutlaatuisia māori-kohtaisia näkökohtia, kuten yksinäisyyttä, hyvinvointia tai jopa syrjintää. Jos näyttöä ei oteta huomioon, poliittiset päättäjät ja palveluja kehittävät tahot keskittyvät usein vain siihen näyttöön, joka heillä on käytettävissään, ja ainutlaatuiset kulttuuriset näkökohdat jätetään huomiotta. Tämä saattaa selittää, miksi muiden kuin länsimaisten ryhmien ja erityisesti alkuperäiskansojen tulokset eivät useinkaan ole yhtä onnistuneita kuin länsimaisten valtavirtaryhmien tulokset.

Menetelmä

Ikääntyneiden māorien kanssa käytettiin laadullista yhteissuunnittelumenetelmää ikääntyneiden māorien hyvinvointi-indikaattoriasteikon rakentamiseksi, joka kuvastaa heidän maailmankuvaansa ja kokemuksiaan. Tämä on yksi kuudesta kehitteillä olevasta indikaattorista. Muissa asteikoissa keskitytään yksinäisyyteen, sosiaaliin yhteyksiin, syrjintään, kaltoinkohteluun ja naapuruston hyvinvointiin.

Vanhempien māorien kanssa järjestettiin kokouksia (hui) eri puolilla Aotearoaa (māori-sana Uudelle-Seelannille) kahdeksan eri vanhempien māorien ryhmän kanssa. Niitä johtivat tutkimusryhmään kuuluvat māori-tutkijat. Huit olivat osallistavia ja tapahtuivat māorien tavalla, jossa ilmaistiin heidän arvojaan ja toimintatapojaan. Kuhunkin ryhmään kuului: Karakia ja mihi (siunaaminen ja tervetuloapuhe); Waiata tautoko (tukilaulu); Mihimihi Whakawhanaungatanga (esittely siitä, kuka olet); Manaakitanga (vieraanvaraisuus); Hui Kōrero - (avoimen vuoropuhelun edistäminen ja kannustaminen); Wānanga Kōrero - (Ideoiden ja mātaurangan (tiedon) kerääminen - nauhoitetaan suostumuksella); Poroporoaki

(Loppuajatukset, pohdinta ja kiitokset); Koha (lahja heidän ajastaan); Waiata ja karakia ano (Laulu ja siunaus).

Huin Kaupapa eli painopiste oli hyvinvoinnissa ja elämänlaadussa. Osallistujia pyydettiin kertomaan onnellisuudesta ja turvallisuudesta, joka antaa heille elämänlaatua tai hyvinvointia. Heitä pyydettiin kertomaan keskeisistä asioista, jotka antoivat heille onnellisuutta vanhempina māoreina. Mikä saa heidät ja muut samanikäiset tai sitä vanhemmat māorit tuntemaan olonsa turvalliseksi ja mukavaksi? Mikä vähentää heidän onnellisuuttaan? Mitkä asiat saavat heidät tuntemaan olonsa epävarmaksi ja epämukavaksi? Mikä antaa heille ja muille iäkkäille māori-ystävälle ja sukulaisille täyttymyksen tunteen? Vastaukset nauhoitettiin (luvalla) ja teemoitettiin. Ensisijaiset teemat kehitettiin kysymyksiksi, joiden avulla luotiin alustava ikääntyneiden māorien hyvinvointiasteikko (Older Māori Wellbeing Scale).

Yhteistyössä luotu Older Māori Wellbeing Scale ja muut edellä mainitut samankaltaisesti rakennetut sosiaaliset asteikot sisällytettiin kyselylomakkeeseen, joka annettiin kansalliselle satunnaisotokselle, johon osallistui yli 2000 yli 50-vuotiasta māoria. Tulosten analysoinnissa voitiin testata asteikkojen tilastollista luotettavuutta ja pätevyyttä. Siten osallistavaa yhteisesti luotua tutkimusta voitiin testata kvantitatiivisin menetelmin sen soveltuvuuden osalta indikaattoriasteikoksi, tässä tapauksessa hyvinvointiasteikoksi.

Löydökset

Yhdessä laaditut vastaukset teemoiteltiin, ja 12 kysymystä, jotka heijastivat eniten toistuvia teemoja, kehitettiin hyvinvointiasteikkoa varten. Nämä olivat tämän tutkimuksen laadulliset tulokset. Kolme esimerkkiä kahdestatoista kysymyksestä, jotka nousivat esiin analyysissä, olivat esimerkiksi seuraavat:

- Minulla on hyvät yhteydet Te Ao Māoriin (māorimaailmaan).

Täysin samaa mieltä/täysin samaa mieltä/eri mieltä/täysin eri mieltä

- Nautin wairua (henkisestä) yhteydestä elämässäni.

Täysin samaa mieltä/täysin samaa mieltä/eri mieltä/täysin eri mieltä

- Tunnen, että minua kunnioitetaan ja pystyn antamaan panokseni whānaulleni (laajennetulle perheelleni) ja yhteisölleni.

Usein/joskus/ei usein/ei koskaan

Yhdessä luodun Older Māori Wellbeing Scale -asteikon 12 kysymystä testattiin luotettavuuden ja pätevyyden osalta kyselytutkimuksessa, johon osallistui yli 2 000 iäkkään māorien kansallinen satunnaisotos. Tulokset osoittivat, että sisäisen johdonmukaisuuden ja luotettavuuden testauksessa Cronbachin alfa-arvolla saadut tulokset olivat korkeat ja ylittivät huomattavasti kynnsarvon, kun 12 kysymyksen pistemäärä oli 0,843. Myös konfirmatorisen faktorianalyysin tulokset olivat vahvat. R-paketin lamaan. Kahta kysymystä lukuun ottamatta kaikkien

kysymysten faktorilatausarvot olivat selvästi yli 0,4, seitsemän kysymystä yli 0,5 ja kolme kysymystä selvästi yli 0,7, mikä osoittaa asteikkojen validiteetin.

Merkitys: Tutkimuksen merkitys on siinä, että siinä on kehitetty innovatiivinen menetelmä, jossa hyödynnetään niiden ihmisten tietämystä, joita varten asteikot on luotu, ja kehitetään välineitä, joita voidaan käyttää todisteena poliittisessa päätöksenteossa ja palveluiden tarjoamisessa heidän omille kansalaisilleen. Kehittämällä näiden yhteisöjen kanssa yhdessä luotuja sosiaalisia indikaattorimittareita, joihin sisältyy heidän tietämyksensä ja kokemuksensa elämänlaadusta omissa yhteisöissään, voidaan tarjota terävämpää näyttöä osallistavaa poliittista päätöksentekoa ja palvelujen tarjoamista varten. Kansainvälinen standardiasteikko kattaa yksinäisyyden yleismaailmalliset näkökohdat, mutta ei tärkeitä kulttuurisidonnaisia näkökohtia.

Bibliografia:

Cogburn, C. (2019). Kulttuuri, rotu ja terveys: Implications for racial inequities and population health. *The Millbank Quarterly*, 97(3), 736-761.

Hitti, A., Mulvey, K., & Melanie, K. (2011). Sosiaalinen syrjäytyminen ja kulttuuri: The role of group norms, group identity and fairness. *Anales de Psicología*, 27(3), 587-599, erikoisnumero "Prejudice: Sociodevelopmental perspectives"

Love, C. (2006) "Maori Perspectives on Collaboration Colonisation in Contemporary Aotearoa/New Zealand Child and Family Welfare Policies and Practices" teoksessa Cameron, G. & Freymond, N. (toim.) "Towards Positive Systems of Child and Family Welfare: International Comparisons of Child Protection, Family Service and Community Caring Systems". Toronto: University of Toronto Press (s. 237-268).

Pihama, L. (2001). *Tihei mauri ora Honoring our voices: Mana wahine kaupapa Māori - teoreettinen kehys*. Julkaisematon väitöskirja. Auckland, NZ: Aucklandin yliopisto.

Raleigh, V., & Holmes, J. (2021). Etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvien ihmisten terveys Englannissa. The King's Fund. <https://www.kingsfund.org.uk/publications/health-people-ethnic-minoritygroups-england>

Smith, L. (1999). *Dekolonisoivat metodologiat: Tutkimus ja alkuperäiskansat*. New York & Dunedin: Otago University Press.

Waldegrave, C., Cunningham, C., Love, C., Nguyen, G. ja Mercury. M. (2023) Co-creating culturally nuanced social measures with Indigenous elders. Teoksessa A. Urbaniak ja A. Wanka (toim.) *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research*. DOI: 10.4324/9781003254829.

Waldegrave, C. ja Mercury. M. (2023) Co-creating research: Yhteistutkijoiden rinnakkaiset keskustelut. Teoksessa A. Urbaniak ja A. Wanka (toim.) *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research*. DOI: 10.4324/9781003254829.

Wang, Y., Chen, X., Chen, W., Zhang, Z., Zhou, Y., & Jia, Z. (2020). Etnisyys ja terveyserot: Vuoden 2010 Kiinan sosiaalisen muutoksen tutkimukseen (CSSC) perustuva empiirinen tutkimus Länsi-Kiinassa. *BMC Public Health*, 20(637), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12889-020-08579-8> .

Työryhmä 3

WG 3

Technology and
Innovation

Työryhmä 3 (WG3) on suunnattu iäkkäille aikuisille, jotka saattavat tuntea jääneensä jälkeen nykyisessä digitaalisessa maailmassa. Tähän ryhmään kuuluvat henkilöt, joille tietokoneiden, älypuhelin tai internetin käyttö voi olla vaikeaa, sekä henkilöt, joilla ei ehkä ole tarvittavia laitteita tai ohjelmistoja, jotta he voisivat käyttää teknologiaa tehokkaasti. WG3 pyrkii osaltaan varmistamaan, että digitaalinen muutos kattaa myös iäkkäät aikuiset. Arlind Reuter ja Peter Enste sekä Alexander Kucharski johtavat tätä ryhmää ja järjestivät WG 3:n istunnon Krakovassa. Seuraavat puhujat esittelivät tämän istunnon aikana: Leen Broeckx, Sonay Caner-Yıldırım, Cecilia Sik-Lanyi, María-Trinidad Herrero, Krzysztof Klincewicz, Arlind Reuter ja Alexander Kucharski.

Leen Broeckx, LiCalab, Belgia

LiCalab (Living and Care Lab) - käyttäjien kestävä osallistuminen living lab - lähestymistavan avulla.

Tärkein tutkimuskysymys / tavoite

PAARnetin avajaiskonferenssissa LiCalab esitteli Living Lab -lähestymistapaa osallistumisesta hoitoteknologian ja innovaatioiden tutkimukseen.

LiCalabin päätavoitteena on tukea organisaatioita ja yrityksiä kehittämään hoitoinnovaatioita ottamalla loppukäyttäjät (kansalaiset, hoitoalan ammattilaiset ja muut sidosryhmät) mukaan kehittämistyön alusta alkaen aina markkinoille saattamiseen asti.

Menetelmät

Elävät laboratoriot voidaan määritellä avoimiksi innovaatiojärjestelmiksi, joissa sidosryhmät osallistuvat ratkaisujen tutkimiseen, yhteiseen luomiseen, arviointiin ja laajentamiseen, jotta voidaan luoda kestäviä vaikutuksia tosielämän olosuhteissa (European Network of Living Labs (ENoLL), 2023).

LiCalab on Thomas Moren ammattikorkeakoulun tutkimusryhmä Flanderissa, Belgiassa. Kestävän paikallisen innovaatioekosysteemin rakentajaksi LiCalab on kehittänyt laajan käyttäjäyhteisön.

Käyttäjyhteisön, josta käytetään myös nimitystä "käyttäjäpaneeli", rakentamisesta ja ylläpidosta on monia etuja kehittäjille, tutkijoille ja kansalaisille itselleen.

Löydökset

Hieman yli 60 prosenttia käyttäjäpaneelin käyttäjistä on 60-vuotiaita tai vanhempia.

Ikääntyneiden aikuisten ottaminen mukaan innovaatioprosessin alusta alkaen on voitto, josta kaikki hyötyvät. Tutkijoille tämä osallistava lähestymistapa antaa erittäin arvokasta tietoa käyttöyhteydestä. Loppukäyttäjälle (iäkkäälle henkilölle tai potilaalle) tarjotaan lisäksi mahdollisuus osallistua suunnitteluprosessiin hänen jokapäiväisen elämänsä asiantuntijana. Lopullisena tavoitteena on suunnitella innovatiivinen tuote, joka on räätälöity loppukäyttäjän tarpeiden ja odotusten mukaisesti.

Living labin käyttäjätutkimus muodostaa sillan yritysten, hoito-organisaatioiden ja ikääntyneiden aikuisten välille. Vielä on kuilu, eivätkä sidosryhmät ole aina samalla viivalla.

Kun iäkkäät aikuiset lähtevät mukaan tälle hoitoinnovaatioiden matkalle, he oppivat uusia asioita erilaisista apuvälineistä ja työkaluista. Digitaaliseen osallisuuteen kiinnitetään paljon huomiota. Kaikkien on oltava mukana, ja paneelin vetäjä huolehtii tietyn digitaalisen sovelluksen testaamisesta tosielämässä, askel askeleelta etenevästä suunnitelmasta, henkilökohtaisesta valmennuksesta ja neuvontapalvelusta.

LiCalabin kestävyys vaikuttaa kaksi tärkeää tekijää. Ne ovat tutkimus- ja innovaatiotoiminnan korkea laatu ja toiseksi sidosryhmien osallistumisstrategia. Nämä vaiheet on esitetty laajemmin kestäväen living labin perustamista koskevassa etenemissuunnitelmassa, jonka LiCalab kehitti ACSELL-hanketta varten (ACSELL, 2023).

LiCalab panostaa päivittäin yksittäisten käyttäjien aktiiviseen rekrytointiin tiettyihin projekteihin, ja tähän yhdistetään yhteisön rakentamiseen tähtäviä pitkän aikavälin toimia, joissa käyttäjäpaneeli voi tavata ja seurustella.

Yksittäisiä tietoja kerätessä on tärkeää luoda turvallinen tila sekä kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa että verkkotietokannan hallinnassa. Paneelivastaavat ovat käyttäjyhteisön tietojen portinvartijoita. Osallistujien henkilötietojen huolellinen käsittely on avain luottamussuhteen rakentamiseen. Paneelin jäsenet pystyvät tekemään valintoja aidosti tietoon perustuvalla ja riippumattomalla tavalla tiedottamalla niistä avoimesti ja helposti ymmärrettävin sanoin.

Yhteisön jäsenet käyvät mielellään tutkimustoiminnassa ja toteavat muun muassa seuraavaa: "Se on jotain myönteistä elämässäni. Minulla on siitä hyviä tunteita." ja "Kun tulen LiCalab-toimintaan, tunnen aina olevani kuin kotonani.". LiCalab-käyttäjyhteisö osoittaa selvästi suurta sisäistä ja altruistista motivaatiota. Osallistujat saavat myös arvostavaa postia ja pienen kannustimen, kuten kirjakupongin, kiitokseksi ajastaan ja vaivannäöstään.

LiCalab edistää ihmislähtöistä suunnittelua sairaanhoidon, kuntoutuksen, hoitoteknologian, avustetun asumisen, aktiivisen ja terveen ikääntymisen sekä mielenterveyden aloilla. LiCalab tutkii ja validoi uusia tuotteita ja palveluja osallistavien lähestymistapojen, kuten yhteiskehittämistilaisuuksien ja tosielämän pilottitestausten avulla. Ja tämä korkealaatuisten protokollien avulla. Ja aina niin, että käyttäjällä on keskeinen rooli.

Kirjallisuusluettelo

- ACSELL (2023). Kestävän elämäntavan laboratorion perustaminen. <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/acsell/library/>
- European Network of Living Labs (ENoLL) (2023, 5. syyskuuta). Tietoa meistä. <https://enoll.org/about-us/>

Sonay Caner-Yıldırım, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Türkiye

lökkäiden aikuisten katastrofista selviytyneiden ja tuen tarjoajien voimaannuttaminen: Tapaustutkimus teknologian mentoroinnista Turkissa.

Tärkein tutkimuskysymys / tavoite:

Tässä yksittäisessä tapaustutkimuksessa tarkastellaan vuoden mittaisen teknologia-mentorointialoitteen vaikutusta 66-vuotiaaseen mielenterveysasiantuntijaan, joka ei ainoastaan selvinnyt hengissä 6. helmikuuta 2023 Turkissa tapahtuneista tuhoisista maanjäristyksistä, vaan myös tarjosi vapaaehtoisesti tukea katastrofin jälkeisessä psykososiaalisessa ohjelmassa. Tutkimuksessa käytetään osallistavaa ja sukupolvien välistä lähestymistapaa, jolla tutkitaan yksilöllisen teknologiamentoroinnin tehokkuutta digitaalisen osallisuuden edistämiseksi ikääntyneiden aikuisten keskuudessa näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa. Osallistujan ainutlaatuinen kaksoisrooli sekä selviytyjänä että mielenterveysalan ammattilaisena tuo tutkimukseen lisää monimutkaisuutta. Keskittymällä tähän erityiskontekstiin tutkimus pyrkii lisäämään ikääntyneiden aikuisten digitaalista osaamista koskevaa laajenevaa tietämystä. Lisäksi se erottuu aiemmista tutkimuksista, joissa on tutkittu sukupolvien välisen oppimisen ja osallistavien tutkimusmenetelmien vaikutusta tämän ikäryhmän digitaaliseen osaamiseen (esim. Cheng et al., 2021; Lee & Kim, 2018).

Menetelmät

Tutkimuksessa käytetään yksittäistapaustutkimusmenetelmää, jossa käytetään sekä puolistrukturoituja haastatteluja että standardoituja kyselylomakkeita osallistujien kokemuksia ja tuloksia koskevien tietojen keräämiseksi. 66-vuotias mielenterveysasiantuntija sai 12 kuukauden aikana yksilöllistä teknologiakoulutusta 37-vuotiaalta opetusteknologian asiantuntijalta. Tutkimuksessa kerättiin ja analysoitiin laadullisia tietoja puolistrukturoidusta haastattelusta ja määrällisiä tietoja digitaalisen osaamisen asteikosta (Digital Competence

Scale) (Gümüş & Kukul, 2023) ja mukautetusta odotusarvo-arvo-arvokustannusasteikosta (Expectancy-Value-Cost, EVC) (Kosovich et al., 2015).

Osallistavan tutkimuksen lähestymistapa varmisti, että osallistuja oli aktiivisesti mukana tutkimusprosessissa, jolloin hänen ainutlaatuiset kokemuksensa ja näkökulmansa asetettiin tutkimuksen keskiöön. Tämä lähestymistapa on yhdenmukainen niiden suositusten kanssa, jotka koskevat iäkkäiden aikuisten osallistumista digitaalisen lukutaidon aloitteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen (Buffel, 2018; Xie et al., 2020). Osallistujan oivallukset ja suositukset, kuten iäkkäiden aikuisten kognitiivisten valmiuksien huomioon ottaminen koulutusohjelmia kehitettäessä, korostavat sitä, miten tärkeää on sisällyttää heidän kokemuksellinen tietämyksensä tehokkaiden interventioiden luomiseen.

Tutkimuksen sukupolvien välinen komponentti, jossa 37-vuotias mentori antaa 66-vuotiaalle osallistujalle henkilökohtaista teknologiakoulutusta, on erityisen tärkeä ikääntyneiden aikuisten digitaalisen osallisuuden edistämisen kannalta. Tutkimukset ovat osoittaneet, että sukupolvien välinen oppiminen voi parantaa ikääntyneiden aikuisten digitaalista osaamista ja parantaa heidän asenteitaan teknologiaa kohtaan (Cheng et al., 2021; Lee & Kim, 2018). Mentorin ja menteen välistä yhteistyösuhdetta vaalimalla tutkimuksessa omaksutaan sukupolvien välisen oppimisen periaatteet ja edistetään sukupolvien välistä keskinäistä ymmärrystä ja tiedon jakamista.

Osallistavan tutkimuksen ja sukupolvien välisen oppimisen yhdistäminen on tässä tutkimuksessa olennaista, sillä sen avulla varmistetaan, että teknologiaohjausinterventio räätälöidään ikääntyneiden aikuisten osallistujien erityistarpeiden, mieltymysten ja uskomusten mukaan. Tämä lähestymistapa ei ainoastaan paranna intervention tehokkuutta, vaan myös edistää osallistujan voimaantumisen ja vastuunottamisen tunnetta digitaalisen oppimisen matkalla. Ainutlaatuinen katastrofin jälkeinen tilanne korostaa näiden lähestymistapojen merkitystä entisestään, sillä ne antavat osallistujalle mahdollisuuden kehittää digitaalisia taitoja, joita voidaan suoraan soveltaa hänen tehtävänsä psykososiaalisen tuen tarjoamisessa muille katastrofista kärsineille.

Löydökset

Teknologian mentorointiohjelmalla oli myönteinen vaikutus osallistujien digitaaliseen osaamiseen, ja parannuksia havaittiin viidessä kuudesta digitaalisen osaamisen asteikolla arvioidusta ulottuvuudesta. Merkittävintä edistymistä havaittiin turvallisuuden ja tietojen lukutaidon osalta, ja seuraavaksi eniten edistystä tapahtui viestinnän ja yhteistyön osalta. Osallistujan parantunut digitaalinen osaaminen vaikutti myönteisesti hänen yleiseen hyvinvointiinsa, minkä ansiosta hän pystyi tarjoamaan parempaa tukea muille katastrofin jälkeisessä tilanteessa. Digitaalista itsetehokkuutta ja EVC-asteikkoa koskevat vaihtelevat tulokset korostavat kuitenkin, että teknologian käyttöönoton yhteydessä on käsiteltävä yksilöllisiä asenteita ja motiiveja.

Tutkimuksessa korostetaan, että on tärkeää mukauttaa teknologian mentorointialoitteet ikääntyneiden aikuisten yksilöllisiin tarpeisiin, mieltymyksiin ja uskomuksiin. Tässä tutkimuksessa käytetty osallistava ja sukupolvien välinen lähestymistapa on lupaava malli digitaalisen osallisuuden edistämiseksi ikääntyneiden aikuisten keskuudessa erityisesti poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tutkimustulokset täydentävät ikääntyneiden aikuisten digitaalista lukutaitoa ja osallistavien ja sukupolvien välisten lähestymistapojen tehokkuutta digitaalisen osallisuuden edistämässä koskevaa laajenevaa tutkimuskokonaisuutta.

Tutkimuksen rajoituksiin kuuluvat keskittyminen yhteen osallistajaan ja erityinen katastrofin jälkeinen tilanne, mikä saattaa rajoittaa tulosten yleistettävyyttä. Tutkimuksen syvälinen ja pitkittäinen luonne tarjoaa kuitenkin arvokasta tietoa teknologiaohjauksen pitkän aikavälin vaikutuksista ikääntyneiden aikuisten digitaaliseen osaamiseen ja hyvinvointiin.

Käytännön kannalta on tärkeää suunnitella teknologiaohjausohjelmia, joissa otetaan huomioon ikääntyneiden aikuisten kognitiiviset valmiudet, oppimismieltymykset ja tilannetekijät. Ottamalla iäkkäät aikuiset mukaan aktiivisina osallistujina näiden aloitteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen voidaan varmistaa, että heidän ainutlaatuiset tarpeensa ja näkökulmansa otetaan huomioon. Lisäksi tulokset korostavat digitaalitekniikan mahdollisuuksia edistää ikääntyneiden aikuisten hyvinvointia ja sietokykyä poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten katastrofien jälkeen.

Viitteet

Buffel, T. (2018). Iäkkäät ydintutkijat tutkimassa ikäystävällisiä yhteisöjä: "Sisäpiirin" näkökulma vertaistutkimuksen hyödyistä ja haasteista. *The Gerontologist*, 59(3), 538-548. <https://doi.org/10.1093/geront/gnx216>.

Cheng, H., Lyu, K., Li, J., & Shiu, H. (2021). Maaseudun ikääntyneiden aikuisten digitaalisen kuilun kaventaminen sukupolvien välisen perheoppimisen avulla: luokkahuonetapaus maaseudun peruskoulussa Kiinassa. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 371. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010371>. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010371>.

Gümüş, M. M., & Kukul, V. (2023). Digitaalisen pätevyysasteikon kehittäminen opettajille: validiteetti- ja luotettavuustutkimus. *Education and Information Technologies*, 28(3), 2747-2765.

Kosovich, J. J., Hulleman, C. S., Barron, K. E., & Getty, S. (2015). Käytännöllinen opiskelijoiden motivaation mittari: Validiteettitodisteen luominen odotusarvo-arvokustannusasteikolle yläasteella. *The Journal of Early Adolescence*, 35(5-6), 790-816.

Lee, O., & Kim, D. (2018). Ikäihmisten digitaalisen kuilun ylittäminen sukupolvien välisen mentorointiyhteistyön avulla. *Research on Social Work Practice*, 29, 786 - 795. <https://doi.org/10.1177/1049731518810798>. <https://doi.org/10.1177/1049731518810798>.

Xie, B., Charness, N., Fingerman, K., Kaye, J., Kim, M. T., & Khurshid, A. (2020). Kun digitaalisuudesta tulee välttämättömyys: läkkäiden aikuisten tiedon, palvelujen ja sosiaalisen osallisuuden tarpeiden varmistaminen COVID-19:n aikana. *Journal of Aging & Social Policy*, 32(4-5), 460-470. <https://doi.org/10.1080/08959420.2020.1771237>.
<https://doi.org/10.1080/08959420.2020.1771237>.

Johdanto 3D-virtuaalitodellisuuden ja digitaalisen todellisuuden tutkimuslaboratorion tutkimukseen.

**Cecilia Sik-Lanyi, Unkarin tutkimusverkosto, Pannonian yliopisto,
Veszprem, Unkari.**

Virtuaalisen ja digitaalisen todellisuuden 3D-tutkimuslaboratorio

Laboratoriossa tutkitaan 3D-virtuaaliympäristöjen ja digitaalisten ympäristöjen tietoteknistä kehitystä ja toteutetaan niiden kehittämiseksi tarvittavia teknisiä ja tieteellisiä toimia. Laboratorio tutkii uusia ihmisen ja tekoälyn tukemia kognitiivisia kykyjä, jotka ilmenevät virtuaalililassa. Laboratorio voi kehittää 3D-virtuaalimaailmoja, verkko-oppimista ja erityiskäyttäjän ympäristöjä, joissa käyttäjien tehokkuus on huomattavasti suurempi kuin perinteisissä, tavanomaisissa ikkunapohjaisissa digitaalisissa käyttöliittymissä. Lisäksi laboratorio suosittelee myös terveydenhuollon sovelluksia esimerkiksi kuntoutusprosessien tueksi.

Laboratorion edeltäjä oli "Virtual Environments and Colour Science" -tutkimuslaboratorio, myöhemmin "Virtual Environments and Applied Multimedia" -tutkimuslaboratorio. Laboratorio jatkaa työtään säilyttämällä edellisen laboratorion perinteet, tieteellisen kulttuurin ja tutkimusalat. Tutkimuslaboratorio käsittelee myös kuvainformaation asianmukaista käsittelyä ja soveltamista visuaalifysiologisesta ja visuaalipsykologisesta näkökulmasta. Tätä varten tutkitaan visuaalisen informaation optimaalista esittämistä virtuaaliympäristöissä.

Tutkimuslaboratorion jäsenet

Prof. Cecília Sik-Lanyi, D.Sc., professori.

Prof. Peter Baranyi, D.Sc., professori.

Dr. habil Mihálykóné Dr. Orbán Éva, Ph.D., dosentti, dosentti

Tohtori Tibor Guzsvinecz, Ph.D., dosentti, professori

Szabó Patrícia, tohtoriopiskelija

Jinat Ara, tohtoriopiskelija

Hanan Mohamed Namrouti, tohtoriopiskelija

Mochammad Hannats Hanafi Ichsan, tohtoriopiskelija

Kansainväliset kumppanit

Prof. David Brown, Nottingham Trent University, Computing and Informatics Research Centre, Interactive Systems Research Group, Nottingham, UK.

Prof. Geraldine Leader, Irlannin kansallinen yliopisto, Galway Irish Centre for Autism and Neurodevelopmental Research (Irlannin autismin ja neurokehityksen tutkimuskeskus), Galway, Irlanti.

Prof. Ilona Heldal, Länsi-Norjan ammattikorkeakoulu, Bergen, Norja.

Tohtori hab. Nils Haneklaus, Donau-Universität Krems, Krems, Itävalta

Tohtori Renáta Cserjési, apulaisprofessori, ELTE, E-MIND-tutkimuslaboratorio, Budapest, Unkari.

Dr. Zeynep Şahin Timar, Karadeniz Teknik Universitesi Kanuni Kampusu, Trabzon, Turkki

Tohtori Mostafa Abdallah Abbas Atwa Elgendy, Benhan yliopisto, Kairo, Egypti.

Menetelmät

Kun kehitämme uusia ohjelmistoja, esimerkiksi vakavia pelejä kuntoutukseen tai taitojen kehittämiseen, käytämme aina osallistavaa suunnittelua. Osallistava suunnittelu ohjelmistokehityksessä on lähestymistapa, jossa kaikki sidosryhmät otetaan aktiivisesti mukaan suunnitteluprosessiin sen varmistamiseksi, että lopputulos vastaa heidän tarpeitaan ja on käyttökelpoinen. Toisin sanoen kysymme aina tulevilta käyttäjiltä ja esim. hoitajilta, terapeuteilta, erityisopettajilta jne. heidän tarpeitaan. Lisäksi kehitysprosessin aikana tehdään paljon testejä, kunnes tuote julkaistaan. Teemme käyttäjätestejä käytettävyysohjelmien tunnistamiseksi ja parannusehdotusten keräämiseksi. Käyttämällä yhteistyötä ja jaettua päätöksentekoa sekä hyödyntämällä eri osallistujien tietoja, taitoja ja näkökulmia luomme tehokkaampia ja käyttäjäystävällisempiä ohjelmistoratkaisuja. Tuloksena on siis ohjelmisto, jota on helpompi käyttää ja joka vastaa käyttäjien todellisia tarpeita ja mieltymyksiä, minkä lisäksi voimme parantaa yleistä käyttäjäkokemusta.

Tietoa laboratoriosta:

Laboratorio osallistui viimeisten 20 vuoden aikana yhdeksään EU:n tukemaan kansainväliseen konsortioon, johti kahdeksaa kahdenvälistä hanketta ja osallistui viiteen COST-toimintaan. Laboratorio järjesti myös useita kansainvälisiä konferensseja.

Valitut kansainväliset hankkeet

- Design for All -tutkimus: "Design for All for eInclusion" -hankkeessa luotiin uutta materiaalia tukiteknologioista ja esteettömästä suunnittelusta sekä julkaisuja.

- Kansainvälisesti hyväksytyn 60 opintopisteen laajuisen oppimateriaalin kehittäminen aiheesta "Esteetön verkkosuunnittelu".
- Suunnitellaan tukiohjelmia oppimisvaikeuksista ja kehitysvammaisille nuorille työnteon ja yksilöllisen elämän tukemiseksi.
 - o "Game On Extra Time" -hanke: UK/08/LLP-LdV/TOI/163_181
 - o "Intelligent Serious Games for Social and Cognitive Competence" -hanke: 2015-TR01-KA201-022247.
 - o TD COST-toimi TD1309 - "Leikki vammaisille lapsille".
- Virtuaalitodellisuuden perustuvien pelien suunnittelu aivohalvauspotilaiden kuntoutusta varten.
 - o "Telemedicine System Empowering Stroke Patients to Fight Back", tieto- ja viestintäteknikan yhteistyöhanke: 288692 (EU FP7-ICT-2011-7).
- Avustavan teknologian kehittäminen ja soveltaminen
 - o COST-toimi CA19104, Sosiaalisen osallisuuden edistäminen teknologian ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämisen avulla.
 - o COST-toimi CA19142, Leading Platform for European Citizens, Industries, Academia and Policymakers in Media Accessibility (Leader Platform for European Citizens, Industries, Academia and Policymakers in Media Accessibility) (LEAD_ME)
 - o COST-toimi CA22167, Osallistavat lähestymistavat iäkkäiden aikuisten kanssa (PAAR-net).
- Neuvottelusimulaatiopelin kehittäminen koulutuksen tueksi.
 - o "Game On! Opportunities for Serious Games Development in Children's Health, Environmental Education & Language Learning" -hanke (Unkarin ja Itävallan kahdenvälinen tiede- ja tutkimushanke 2021-1.2.4-TÉT-2021-00007).

Löydökset

Vuosikymmenten kehityskokemuksemme perusteella jotkin esiin tuoduista havainnoista ovat asioita, joita kehittäjä ei edes ajattelisi, ennen kuin he kohtaavat ne. Pelinkehittäjät ovat hyviä tietotekniikan insinöörejä paitsi siksi, että he osaavat ohjelmoida hyvin, myös siksi, että he osaavat ottaa inhimilliset taidot huomioon ohjelmistoa/peliä suunnitellessaan. Myös tietotekniikan insinööreistä tulee todella hyviä pelinkehittäjiä, jos he saavat kokemusta suunnittelusta käyttäjille, joilla on erilaisia tarpeita. Monimutkaisuus lisääntyy entisestään, jos erityistä huomiota on kiinnitettävä myös tulevan käyttäjän mahdolliseen vammaisuuteen. Se, mitä olemme oppineet edellä mainittujen hankkeiden ohjelmistokehitysprosessin aikana, pitää huolta

- Ekologinen pätevyys,
- Kulttuurierot,
- Erot potilaiden ja terapeuttien ajatusten ja tarpeiden sekä kehittäjän ajatusten välillä,
- Keskity käyttäjien tarpeisiin!

Mutta tärkein on "Nihil de nobis, sine nobis" (latinankielinen iskulause), "Ei mitään meistä ilman meitä"!

Bibliografia:

Ara, J.; Sik-Lanyi, C.; Kelemen, A. Saavutettavuussuunnittelu web-arviointiprosessissa: systemaattinen kirjallisuuskatsaus. *Universal Access in the Information Society*. 2023, <https://doi.org/10.1007/s10209-023-00967-2>

Szabó, P., Ara, J., Halmosi, B., Sik-Lanyi, C. Technologies Designed to Assist Individuas with with Cognitive Impairments. *Sustainability* 2023, 15(18), 13490; <https://doi.org/10.3390/su151813490>.

Guzsvinecz, T., Orbán-Mihálykó, É., Perge, E., Sik-Lanyi, C. The effect of Engineering Education, on Spatial Ability, inVirtual Environments. *Acta Polytechnica Hungarica*, 2023, 20(5):11-30. http://acta.uni-obuda.hu/Guzsvinecz_OrbanMihalyko_Perge_SikLanyi_134.pdf
http://acta.uni-obuda.hu/Guzsvinecz_OrbanMihalyko_Perge_SikLanyi_134.pdf

Guzsvinecz, T.; Orbán-Mihálykó, É.; Sik-Lanyi, C.; Perge, E. Spatiaalisen kyvykkyydestin suoritusaikojen tutkiminen virtuaalitodellisuudessa pöytänäytön ja Gear VR:n avulla. *Virtual Reality*. 2022; 26, s. 601-614. DOI WoS Scopus

Guzsvinecz, T.; Sik-Lanyi, C.; Orban-Mihalyko, E.; Perge, E. Näyttöparametrien ja näyttölaitteiden vaikutus avaruudellisen kyvykkyyden testivastauksiin virtuaalitodellisuusympäristöissä. *Applied Sciences*, 2020,10(2), 526; <https://doi.org/10.3390/app10020526>.

Sik-Lanyi, C.; Orbán-Mihálykó, É. Eurooppalaisten terveyteen liittyvien verkkosivustojen saavutettavuuden testaus. *Arabian Journal for Science and Engineering*, 2019, 44(11):9171-9190 <https://doi.org/10.1007/s13369-019-04017-z> <https://doi.org/10.1007/s13369-019-04017-z>

Sik-Lanyi, C.; Szucs, V.; Hirschler, R. Coloured shadows-Why they can be photographed, *Color Res Appl*. 2019; 44(6): Elokuun 9. päivänä 2019 <https://doi.org/10.1002/col.22420>.

Herrero MT, Reynaldos B, López-Arce N, Gonzalez-Cuello AM, Fernández-Villalba E, Clinical & Experimental Neuroscience (NiCE). Institute for Aging Research. Lääketieteellinen tiedekunta. Murcian yliopisto. Murcia, Espanja

lääkkäiden aikuisten elämänlaadun parantaminen keskittyen osallistavaan lähestymistapaan, ongelmien varhaiseen havaitsemiseen ja seurantaan.

Yhteenveto:

Tässä artikkelissa ehdotetaan uutta lähestymistapaa ikääntyneiden aikuisten elämän parantamiseen Juno+-nimisen robottialustan avulla. Siinä väitetään, että perinteiset menetelmät jättävät usein huomiotta iäkkäiden aikuisten elämän myönteiset puolet, ja ehdotetaan arvostavampaa lähestymistapaa, joka perustuu PAAR-käsitteeseen (Participatory and Appreciative Action and Reflection, osallistava ja arvostava toiminta ja pohdinta) ja jossa analysoidaan erilaisia ikääntymiseen liittyviä ongelmia, joita robottialustan on käsiteltävä, mukaan lukien yksinäisyys, emotionaaliset ongelmat, kommunikaatiovaikeudet, kuulon heikkeneminen ja kognitiiviset häiriöt. Robottialustamme testataan parhaillaan hoitokodissa, ja siihen liittyy laajamittaisempi tutkimus, jossa arvioidaan alustan tehokkuutta ja varmistetaan, että se ottaa huomioon käyttäjiensä erilaiset tarpeet päivittäisen elämän ongelmien varhaista havaitsemista ja seuranta varten.

lääkkäiden aikuisten elämänlaadun parantaminen

On olennaisen tärkeää harkita reflektiivisen käytännön demokratisointia ottamalla huomioon osallistava ja arvostava toiminta ja pohdinta (PAAR) (1). Tällä käsitteellä pyritään tutkimaan sen mahdollisuuksia edistää ja parantaa työikäntäjä ja ihmisten elämää sekä erityisissä että yhteisöllisissä yhteyksissä. PAAR:n käyttäminen edellyttää neljää strategista vaihetta: arvostava, voimaannuttava, eettinen ja osallistava ulottuvuus.

Tällöin on pakko ottaa huomioon sekä yksilöiden käsitys omasta terveydestään että erilaiset interventio- ja hoitoprosessit. Tätä tarkoitusta varten interventioihimme sisällytetään PROM- ja PREM-mittareita, mutta sitä ennen tehdään konkreettisia haastatteluja, jotta kunkin henkilön mieltymykset ja tarpeet saadaan selville. PROMit ovat arviointivälineitä, joilla mitataan potilaan käsityksiä terveydentilastaan ja elämänlaadustaan, hyvinvoinnistaan, oireistaan, kyvyistään tai autonomian tasostaan. Toisaalta PREM-mittareilla kerätään tietoa saadusta hoidosta keskittyen hoidon inhimillisyyteen, kuten empatiaan, arvokkuuteen, kunnioitukseen, ymmärrykseen tai yksilölliseen hoitoon potilaan näkökulmasta.

Vuosien kuluessa ikääntyneiden aikuisten elämänlaatu muuttuu eri tekijöiden ja olosuhteiden

vuoksi, kuten yksinäisyyden, tunne-elämän ongelmien, kommunikaation, kuulon heikkenemisen, kognitiivisen heikkenemisen tai lisääntyneen kaatumisriskin vuoksi. Tästä syystä robottialustamme voisi lievittää, havaita varhaisessa vaiheessa ja seurata kaikkia näitä seikkoja.

Yksinäisyys

Ihmiset elävät yleensä paljon pidempään kuin muutama vuosikymmen sitten, ja tämä elinajanodote on naisilla korkeampi kuin miehillä. Yksinäisyyden pelko on yksi yleisimmistä ihmisillä esiintyvistä luonnollisista tunteista. Yksinäisyys on monitahoinen ongelma, joka vaatii monialaista toimintaa, ja on tärkeää lisätä tietoisuutta ja toteuttaa toimenpiteitä sen torjumiseksi. Seuraukset voivat olla vakavia, kuten masennus, ahdistus, kognitiivinen heikkeneminen, immuunijärjestelmän heikentyminen ja kroonisten sairauksien lisääntynyt riski (2).

Emotionaaliset ongelmat

lääkkäät aikuiset kohtaavat monenlaisia tunne-elämän ongelmia, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi heidän hyvinvointiinsa. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi masennus, ahdistuneisuus, eristyneisyyden ja sosiaalisten yhteyksien puute, stressi ja läheisen menettämisestä johtuva suru. Nämä ongelmat ovat hoidettavissa, ja asianmukaisen diagnoosin ja hoidon avulla useimmat iäkkäät aikuiset voivat parantaa mielialaansa ja siten elämänlaatuaan. Iäkkäiden aikuisten tunne-elämän ongelmien esiintymiseen vaikuttavat eri tekijät, kuten ikä, sukupuoli, terveydentila, sosiaalisen eristäytyneisyyden taso tai henkilöhistoria.

Viestintä

Iäkkäillä aikuisilla on suurempia vaikeuksia kommunikoida muiden ihmisten ja tietenkin myös lääkäreiden kanssa. Kuulo-, näkö-, liikkumis- ja muistiongelmien ilmaantuminen vaikeuttaa viestintää tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Vaikka iäkkään ihmisen kanssa puhuminen voi olla hitaampaa, meidän on oltava kärsivällisiä ja saatava hänet tuntemaan itsensä saatetuksi. Uudet teknologiat, joissa käytetään telelääketiedettä ja sähköisiä laitteita, ovat yhä enemmän teknisiä ongelmia maahanmuuttajille. Oikein sovitettuna se voisi kuitenkin olla hyvä väline opettaa iäkkäitä ihmisiä kommunikoimaan, ja robottialustoja voitaisiin kehittää havaitsemaan ongelmat varhaisessa vaiheessa, jotta voisi puuttua niihin ajoissa.

Kuulo-ongelmat (tinnitus)

Tinnitus on krooninen kuulohäiriö, joka lisääntyy iän myötä (3). Tinnitus voidaan määritellä äänen havaitsemiseksi, joka ei ole peräisin mistään kehon ulkopuolisesta lähteestä. Se voidaan havaita viheltävänä, sihisevänä, soivana ja muunlaisena äänenä (4). Henkilökohtainen ääniterapia voi toimia tinnituksen häiritsevänä tekijänä ja tarjota rentoutumisen tunteen peittämällä tinnituksen tuottaman äänen (5-6).

Alkuvaiheen kognitiivinen heikkeneminen

Alkuvaiheen kognitiiviselle heikkenemiselle on ominaista tunteiden ja prosodian heikentyminen (7). Nykyisin käytettävissä olevat tekniikat mahdollistavat ei-invasiiviset analyysit. Näiden tekniikoiden avulla voidaan analysoida henkilön tunnetilaa kasvojen ilmeiden ja äänen avulla (8-10). Ominaisuuksia poimimalla voimme siis kouluttaa mallin, jonka avulla voimme tunnistaa henkilön tunnetilan joko kasvojen ilmeiden tai äänen perusteella.

Robottialustat

Juno-robotti on apurobotin prototyyppi, joka auttaa ikääntyneiden aikuisten kaatumisten ehkäisyssä ja antaa heille mahdollisuuden tehdä kognitiivisia stimulaatioharjoituksia fyysisen ja emotionaalisen terveyden parantamiseksi. Juno voidaan helposti integroida oman kodin tai hoitokodin kalusteisiin. Sitä voidaan ohjata etäkäytöllä tai se voidaan lähettää tiettyyn paikkaan, ja kun kohdeasento on saavutettu, se on vuorovaikutuksessa käyttäjän kanssa. Lisäksi on suunnitteilla laite, joka auttaa terveydenhuollon ammattilaisia arvioimaan kaatumisten riskiä telemaattisesti. Laite liitetään pilvisovellukseen, jonka avulla ammattilaiset voivat parantaa diagnoosikapasiteettiaan etänä, jolloin valvottujen käyttäjätalaiden määrää voidaan lisätä ilman, että tarjottu hoito heikkenee.

Falls

Yksi ikääntyneiden aikuisten yleisimmistä loukkaantumis- ja kuolinsyistä on kaatuminen. Kaatumisriski kasvaa vuosien myötä, ja tämä riski on suurempi naisilla kuin miehillä. Erilaiset krooniset sairaudet, kuten osteoporoosi, niveltulehdus tai tasapaino-ongelmat, masennus, ahdistuneisuus, dementia tai tiettyjen rauhoittavien lääkkeiden käyttö ovat tekijöitä, jotka lisäävät kaatumisriskiä. Konseptin todisteen kehittämisen aikana luodaan koulutustietokanta, jonka avulla koulutetaan malli, joka pystyy ennustamaan ikääntyneiden aikuisten kaatumisriskin. Terveydenhuollon ammattilaiset ja terapeutit arvioivat mallia sen ennustuskyvyn parantamiseksi, ja se integroidaan markkinoitavaan tuotteeseen.

Vuoden 2024 konseptitutkimuksen tavoitteena on asentaa laite eri laitoksiin, jotta edustava määrä käyttäjiä voi käyttää laitetta, ja ottaa huomioon myös intersektionaalisuusnäkökohdat. Emotivin tai Mindtoothin kaltaisilla laitteilla kerätyt neuromittaustiedot integroidaan myös kognitiivisia stimulaatiotehtäviä suoritettaessa, jolloin voimme tietää henkilön tunnetason, henkisen työmäärän, väsymyksen tai tarkkaavaisuuden tason harjoituksia suoritettaessa. Tulevaisuudessa olisi ihanteellista saada täysin yksilöllinen alusta, joka voi havaita kognitiivisen heikkenemisen varhaiset merkit integroimalla kasvojen tunnistuksesta, prosodiasta, kuulon heikkenemisestä ja kaatumisriskistä saatuja tietoja, jolloin perheenjäsenet, sukulaiset, lääkärit ja terveydenhuollon työntekijät voivat saada hälytyksen.

Viitteet

1. Ghaye T, Melander-Wikman A, Kisare M, Chambers P, Bergmark U, Kostenius C, et al. Participatory and appreciative action and reflection (PAAR) - democratizing reflective practices. *Reflective Pract.* 1 de noviembre de 2008;9(4):361-97.
2. Ong AD, Uchino BN, Wethington E. Loneliness and Health in Older Adults: A Mini-Review

- and Synthesis. *Gerontology*. 2016;62(4):443-9.
3. Jafari Z, Kolb BE, Mohajerani MH. Ikään liittyvä kuulon heikkeneminen ja tinnitus, dementiariski ja kuulovahvistuksen tulokset. *Ageing Res Rev*. diciembre de 2019;56:100963.
 4. Han BI, Lee HW, Kim TY, Lim JS, Shin KS. Tinnitus: Tinnitus: Ominaisuudet, syyt, mekanismit ja hoidot. *J Clin Neurol*. 1 de marzo de 2009;5(1):11-9.
 5. Wang J, Ding J, Song J, Hu L, Cong N, Han Z. Prospektiivinen tutkimus Tinnitus Sound Matching asteen vaikutuksesta räätälöidyn ääniterapian tehokkuuteen potilailla, joilla on krooninen tinnitus. *ORL*. 3 de septiembre de 2021;84(3):229-37.
 6. Mahboubi H, Haidar YM, Kiumehr S, Ziai K, Djalilian HR. Räätälöity versus ei-räätälöity ääniterapia tinnituksen hoidossa: A Randomized Crossover Clinical Trial. *Ann Otol Rhinol Laryngol*. octubre de 2017;126(10):681-7.
 7. Ang J, Dhillon R, Krupski A, Shriberg E, Stolcke A. Prosodiapohjainen ärsytyksen ja turhautumisen automaattinen havaitseminen ihmisen ja tietokoneen välisessä dialogissa. En 2002 [citado 14 de mayo de 2024]. s. 2037-40. Disponible en: https://www.isca-archive.org/icslp_2002/ang02_icslp.html
 8. Akçay MB, Oğuz K. Puheeseen perustuva tunnetunnistus: Emootiomallit, tietokannat, piirteet, esikäsitteilymenetelmät, tukevat modaliteetit ja luokittelijat. *Speech Commun*. 1 de enero de 2020;116:56-76.
 9. Bianco S, Celona L, Ciocca G, Marelli D, Napoletano P, Yu S, et al. A Smart Mirror for Emotion Monitoring in Home Environments. *Sensors*. 9 de noviembre de 2021;21(22):7453.
 10. El Ayadi M, Kamel MS, Karray F. Survey on speech emotion recognition: Ominaisuudet, luokittelujärjestelmät ja tietokannat. *Pattern Recognit*. 1 de marzo de 2011;44(3):572-87.

Krzysztof Klincewicz, sosiaalisesti vastuullisten innovaatioiden keskus, johtamisalan tiedekunta, Varsovan yliopisto, Puola.

Ikääntyneiden aikuisten osallistuminen tuotteiden yhteiskehittämiseen - tarpeiden löytäminen ja konatiivinen voimaantuminen

Päätutkimuskysymys:

Tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, miten osallistuvan tutkimuksen kokemukset aiheuttavat muutoksia osallistujien - vanhempien aikuisten - jokapäiväisessä elämässä. Tämä vaikuttaa innostavalta tutkimuskohteelta tutkijoille erityisesti innovaatioiden ja teknologioiden yhteydessä. Vaikka on olemassa runsaasti näyttöä siitä, miksi ihmiset osallistuvat osallistaviin tutkimuksiin ja jatkavat niitä (ks. esim. kirjallisuuskatsaus: Klincewicz et al., 2024b), meidän on edelleen ymmärrettävä paremmin, miten erilaiset osallistavat lähestymistavat muuttavat osallistuvien yksilöiden, myös iäkkäiden aikuisten, elämää.

Tutkimus hyötyy ainutlaatuisesta tutkimusasetelmasta: Se on Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin rahoittama hanke, joka perustuu Horisontti 2020- ja Horisontti Eurooppa -ohjelmiin ja jota koordinoi Varsovan yliopisto. Hankkeessa sovelletaan osallistavia lähestymistapoja kuluttajien yhteiskehittämisen kautta: luodaan vuoropuhelu kuluttajien ja tuottajien välille, jotta he voivat yhdessä suunnitella uusia, aiemmin tuntemattomia tuotteita, jotka täyttävät kuluttajien tarpeet. Vuosina 2019-2023 hanketta on toteutettu 19 maassa, ja siihen on osallistunut 106 kuluttajaryhmää ja 55 yritystä, minkä tuloksena markkinoilla on 30 yhdessä luotua tuotetta. Hankkeen vaiheissa 2019-2021 kaikki osallistuneet kuluttajat olivat iäkkäitä aikuisia, joten hanke tarjosi tilaisuuksia kerätä runsaasti tietoa iäkkäiden kuluttajien elintarvikkeisiin liittyvistä tarpeista, mutta myös tämän kansalaisryhmän osallistavien lähestymistapojen mahdollisuuksista ja rajoituksista (ks. myös keskustelu yhteiskehittämisestä iäkkäiden aikuisten kanssa: Klinecicz et al., 2024a).

Consumer Engagement Labs -hankkeessa ikääntyneille aikuisille annettiin tärkeä rooli arjen tuotteiden, kuten elintarvikkeiden ja pakkausten, suunnittelijoina. Osallistajat olivat "keskivertokuluttajia", joilla ei ollut asiantuntijatietoa tai taustakoulutusta ja jotka vapauttivat luovan potentiaalinsa suunnitellakseen yhdessä innovatiivisia tuotteita, jotka vastasivat heidän tarpeitaan, olivat parempia kuin tällä hetkellä saatavilla olevat vaihtoehdot ja houkuttelevia tuottajaryityksille. Hanke perustuu Varsovan yliopistossa kehitettyyn ainutlaatuiseseen menetelmään, joka toistetaan jokaisen uuden luovan prosessin ja jokaisen kuluttajaryhmän kohdalla. Yhteiskehittämisprosesseja järjestetään elävien laboratorioiden muodossa toistuvien kokousten, osallistujien tarpeiden vaiheittaisen selvittämisen ja luoviin tehtäviin siirtymisen avulla, jotka johtavat uusien tuote-ehdotusten laatimiseen. Yritykset analysoivat ehdotukset, arvioivat niiden kaupallisen houkuttelevuuden ja kehittävät ne kuluttajamarkkinoille.

Iäkkäiden aikuisten osallistuminen auttoi paljastamaan heidän piileviä tarpeitaan. Tärkeä osa menetelmää on projisoinnin käyttö: iäkkäät aikuiset pystyivät helposti kertomaan nykyisiin tuotteisiin liittyvistä peloistaan ja huolenaiheistaan, jotka saattoivat joskus olla kiusallisia (esim. ruoansulatusvaivoihin tai pureskeluvaikeuksiin liittyvät huolet), kun he keskustelivat pikemminkin henkilöstä (idealisoitu kuluttaja, jolla on valittua yhteiskuntaryhmää edustavia piirteitä) kuin todellisista henkilöistä. Menetelmään kuuluu myös useita tekniikoita, jotka stimuloivat vuorovaikutusta ulkoisessa ympäristössä, kuten: omassa taloudessa/keittiössä säilytettävien tuotteiden analyysi sekä niiden osto- ja käyttötiheys, vierailut ruokakaupoissa tietyn tuoteryhmän nykyisen tarjonnan tarkistamiseksi sekä intensiiviset keskustelut muiden kanssatuottajien ja ystävien kanssa.

Osallistavien tutkimusten osalta osallistumisen jälkeisiä kokemuksia ja laajempia seurauksia henkilökohtaiseen elämään ei ole tutkittu laajasti, mikä johtuu pääasiassa tutkimusasetelman rajoituksista: tutkimukseen osallistujien luokse on palattava tietyn ajanjakson jälkeen keräämään havaintoja tai itse raportoituja muutoksia. Elävien laboratorioiden muodossa tapahtuva yhteiskehittäminen vaikuttaa erittäin sopivalta kontekstilta elämänmuutosten

seurausten jäljittämiseksi, koska osallistuminen on intensiivistä, jakautuu useille päiville ja tuottaa konkreettisia, uudenlaisia tuloksia.

Menetelmät:

Tutkimuksessa analysoitiin osallistujien kokemuksia 14:stä Labs-prosessista, joissa oli mukana 42 kuluttajatiimiä 14 maassa. Tutkimus perustui 14 Euroopan maassa vuosina 2019-2020 toteutettuihin osallistumisprosesseihin. Vuonna 2021 iäkkäät aikuiset, jotka osallistuivat 2-12 kuukautta aiemmin järjestettyihin Labs-prosesseihin, kutsuttiin osallistumaan fokusryhmähaastatteluihin. Tätä täydennettiin yksilöhaastatteluilla, joihin osallistui 42 Labien fasilitaattoria, ja 12 yksilöhaastattelulla, joihin osallistui ikääntyneitä aikuisia-Labien osallistujia ja joiden tarkoituksena oli tutkia näitä oivalluksia tarkemmin. Laaja laadullinen aineisto nauhoitettiin, kirjoitettiin puhtaaksi, käännettiin ja koodattiin aksiaalisen ja in vivo -koodauksen avulla.

Tulokset:

Osallistumisen kokemus johtaa osallistujien voimaantumiseen, jota voidaan tulkita kognitiivisen, affektiivisen ja konatiivisen voimaantumisen kolmiosaisen konstruktion linssien kautta (Harrison & Waite, 2015; Hilgard, 1980):

- kognitiivinen voimaantuminen: oppiminen, uuden tiedon hankkiminen, itsetuntemus ja parempi ymmärrys osallistumisen seurauksina,
- affektiivinen voimaantuminen: emotionaaliset tulokset ja asenteet tuotteita tai yrityksiä kohtaan, mutta myös osallistujien vahvistunut itsetehokkuus (lisääntynyt luottamus omiin kykyihin ja luovaan potentiaaliin),
- konatiivinen voimaantuminen: johtaa ennakoivaan, tarkoituksenmukaiseen ja tavoitteelliseen toimintaan (voimaantuminen toimimaan uusilla tai paremmilla tavoilla) (Warde, 2014), johon liittyy yksilön toimijuus ja autonomia luovassa prosessissa.

Konatiivinen voimaantuminen sisältää erilaisia seurauksia jokapäiväiseen elämään, jotka voidaan tiivistää kolmeen keskeiseen muutossuuntaan:

- 1) "Minulla on ääni asiantuntijana oman elämäni asioissa" - osallistumisen jälkeiset tulokset: lisääntynyt kiinnostus tuotteiden ainesosiin, parasta ennen -päivämääriin, etiketteihin tai pakkauksiin, tarkkaavaisempi ostosten tekeminen, muutokset ruoan suunnittelussa, kauppojen tai tuotemerkkien valinnassa jne.
- 2) "Olen terveempi kuluttaja" - muutokset aterioiden suunnittelussa tai koostumuksessa (aterioiden tiheys ja ajoitus, tiettyjen tuotteiden poisjättäminen tai lisääntynyt kulutus), kulutettujen elintarvikkeiden monipuolisuuden parantaminen, uusien reseptien ja ravitsevien tuotteiden käyttö (mielenkiintoista on, että osallistujien näkemykset eivät aina vastanneet yleisesti hyväksytyjä ravitsemusstandardeja, sillä jotkut osallistajat olivat saaneet lisää luottamusta omaan asiantuntemukseensa, joka oli kertynyt laboratorioprosessin aikana, ja toimivat sen mukaisesti, mutta heidän tietämyksensä ei välttämättä ollut todennettavissa).

- 3) "Elän parempaa elämää" - kokemus ryhmätyöstä ja luovista tehtävistä sai jotkut osallistujat arvioimaan uudelleen päivittäisiä tapojaan ja motivoi heitä juhlimaan aterioita ja kiinnittämään huomiota ruoan estetiikkaan tai pitämään aterioita "itsensä lahjoittamisena".

Bibliografia:

Harrison, T. & Waite, K. (2015) Yhteistuotannon vaikutus kuluttajien käsitykseen voimaantumisesta. *The Service Industries Journal*, 35(10), 502-520.

Hilgard, E.R. (1980) Mielen trilogia: Kognitio, kiintymys ja käsitys. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 16(2), 107-117.

Klincewicz, K., Dębska, K., Król, K., Skupiński, M. & Zatorska, M. (2024a) Challenges and opportunities of new product co-creation with older consumers. Teoksessa: A. Urbaniak, A. Wanka (Eds.), *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research* (pp. 158-171), Routledge.

Klincewicz, K., Jacobsen, L., Dębska, K., Gazdecki, M., Goryńska-Goldmann, E., Król, K., Lähteenmäki, L., Wielicka-Regulska, A. & Zatorska, M. (2024b) Evolution of motivation in co-creation: Recruit, retain and complete in a project on new food product co-creation, *Creativity and Innovation Management*, 1-26.

Warde, A. (2014) Maun jälkeen: Culture, consumption and theories of practice. *Journal of Consumer Culture*, 14(3), 279-303.

Arlind Reuter, PhD Lundin yliopisto, Ruotsi

Osallistavien lähestymistapojen kestävyys ikääntymistutkimuksessa: Myöhemmän elämän audio- ja radio-osuuskunta (Later Life Audio and Radio Cooperative)

Yhteisöjen kukoistus on osallistuvan toimintatutkimuksen keskeinen tavoite (Kindon et al., 2007). Sen vuoksi osallistuvan toimintatutkimuksen kestävyden huomioon ottaminen tutkimushankkeen jälkeen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan saada aikaan pitkäaikaisia vaikutuksia ja luoda yhdessä pitkäaikaista muutosta yhteisöissä. Tässä esityksessä osana teknologia- ja innovaatiotyöryhmän symposiumia käytettiin Later Life Audio and Radio Cooperative -osuuskunnan esimerkkiä osoittamaan, miten osallistava menetelmä tuki yhteisön omistajuutta osallistavaan tutkimukseen (Reuter & Scharf, 2023).

Tämän tutkimushankkeen **päätavoitteena** oli tutkia, miten ikääntyneiden aikuisten kansalaisosallistumista voidaan tukea luomalla digitaalista äänisisältöä. Huolimatta siitä, että yhä useammat iäkkäät ihmiset osallistuvat aktiivisesti verkkotoimintaan, iäkkäät aikuiset jäävät edelleen usein huomiotta aktiivisina sisällöntuottajina (Waycott et al., 2013). Jopa

uusien sosiaalisten medioiden kehittämisessä asetetaan usein etusijalle saavutettavuustoiminnot, joiden avulla iäkkäät käyttäjät voivat katsella muiden tuottamaa sisältöä sen sijaan, että he loisivat ja jakaisivat omia tuotoksiaan (Waycott et al., 2013). Ikääntyneiden ihmisten äänen puuttumista digitaalisista tiloista vahvistaa usein se, miten ikääntyneitä aikuisia usein vääristellään valtavirran mediakeskustelussa (Ayalon et al., 2021). Ikärasismista eli ihmisten syrjimisestä heidän kronologisen ikänsä perusteella on todellakin tullut vakiintunut piirre digitaalisissa alustoissa, joihin voi sisältyä suunnittelu- tai algoritmimekanismeja, jotka strategisesti vähättelevät, sivuuttavat tai sulkevat pois ikääntyneet ihmiset (Rosales & Fernández-Ardèvol, 2020).

Menetelmät

Teimme neljän vuoden ajan osallistavaa toimintatutkimusta käyttäen yhteistyötä brittiläisten ikääntyneiden aikuisten kanssa, jotka laativat omia radio-ohjelmiaan. Esityksessä korostettiin erityisesti radiofestivaalin luomista ainutlaatuisena ja immersivisenä menetelmänä, joka tarjosi Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimiville iäkkäille radion tekijöille foorumin, jossa he voivat luoda yhteyksiä toisiinsa. Radiofestivaaliin osallistui iäkkäitä äänen ja radion tekijöitä, ikään osallistavia radioasemia, ikääntymiseen liittyvien kysymysten parissa työskenteleviä kolmannen sektorin organisaatioita sekä tutkijoita yhteisöradion ja ikääntymisen aloilta. Radiofestivaali edustaa eräänlaista metodologista bricolagea, jossa tietoja kerättiin organisaatioilla tavoilla, jotta saatiin luotua tietokokonaisuus, joka tukee ikääntyneiden sisällöntuottajien kokemusten syvempää ymmärtämistä. Metodologisen bricolage-menetelmän perustavoitteena on pyrkiä ymmärtämiseen sen sijaan, että vaadittaisiin laajasti yleistettäviä tietoja (Holstein & Minkler, 2007). Kontekstisidonnaisiin menetelmiin tukeutuminen ja metodologisten riskien ottaminen osana tätä lähestymistapaa voi tukea sosiaalista muutosta (Holstein & Minkler, 2007), mikä oli Radiofestivaalin olennainen tavoite. Kahden päivän aikana osallistuimme erilaisiin toimintoihin, kuten suoriin lähetyksiin, jotka edistivät taitojen kehittymistä, keskusteluihin, joiden avulla ymmärsimme sisällön luomisen merkityksen onnistuneelle kansalaisosallistumiselle, ja luoviin työpajoihin, joiden avulla pystyimme kehittämään uusia strategioita. Työpajojen ja keskustelujen aikana osallistujat ilmaisivat halunsa luoda pysyvämpiä yhteyksiä ja luoda Yhdistyneen kuningaskunnan laajuinen ikääntyneiden sisällöntuottajien ja ikään osallistavien radioasemien verkosto, jonka tavoitteena on haastaa ikärasistisia kertomuksia valtavirran tiedotusvälineissä tarjoamalla ikääntyneiden aikuisten luomaa keskustelupohjaista sisältöä.

Ajatusta pitkäaikaisen verkoston muodostamisesta kehitettiin edelleen seuraavan vuoden aikana. Osallistujat työskentelivät yhteistyössä perustamaan Later Life Audio and Radio Cooperative (laterlifeaudioandradio.org) -osuuskunnan, joka perustuu osuustoiminnalliseen hallintorakenteeseen. Osuuskunnan tavoitteet ovat seuraavat:

-Edistetään myönteisiä näkemyksiä ja kyseenalaistetaan kielteisiä näkemyksiä iästä ja ikääntymisestä tarjoamalla erilaisten ikääntyneiden aikuisten ryhmien tuottamaa puhepohjaista ääni- ja radiosisältöä.

-Vahvistetaan iäkkäiden aikuisten tuottaman sisällön näkyvyyttä tiedotusvälineissä ja edistetään ikääntymiseen ja sukupolvien välisiin suhteisiin liittyvien radio-ohjelmien laajentamista.

-Kytetään iäkkäät aikuiset mukaan yleisradiotoimintaan, helpotetaan taitojen kehittämistä ja rakennetaan yhteisöjä mahdollistamalla keskustelu monista eri aiheista.

Kaiken kaikkiaan ikääntyneiden yhteisöradion sisällöntuottajien kokoaminen yhteen Radiofestivaaleilla johti laajemman ja kestävämmän yhteisön luomiseen osuuskuntaorganisaation muodossa. Matkaa kohti osuuskuntaa leimasi sarja osallistavia toimintatutkimusjaksoja, jotka alkoivat iäkkäiden aikuisten radiofestivaalista ja johtivat organisaatiomuotoon, joka pystyy menestyksekkäästi puolustamaan iäkkäiden aikuisten digitaalisen kansalaisuuden vahvistamista yleisradiotoiminnassa. Hanke edustaa innovatiivista lähestymistapaa, jossa osallistavan toimintatutkijan tehtävänä oli helpottaa yhteisön luomista, jota ikääntyneet aikuiset nyt itse ohjaavat. Kun yhteisöllisyyden edistämistä pidetään tärkeänä teknologiaa koskevan osallistavan toimintatutkimuksen avulla, voidaan tukea tutkimushankkeiden kestävyttä rahoituskauden päättymisen jälkeen.

Kirjallisuusluettelo

Ayalon, L., Chasteen, A., Diehl, M., Levy, B., Neupert, S.D., Rothermund, K., Tesch-Römer, C. & Wahl, H.W. (2021) Aging in Times of the COVID-19 Pandemic: Avoiding Ageism and Fostering Intergenerational Solidarity. *The journals of Gerontology: Series B.* 76 (2), 1-4.

Holstein, M.B. & Minkler, M. (2007) Kriittinen gerontologia: Reflections for the 21st century. *Kriittisiä näkökulmia ikääntyviin yhteiskuntiin.* 13-26.

Kindon, S., Pain, R. & Kesby, M. (2007) Participatory action research approaches and methods: Connecting people, participation and place. Vol. 22. Routledge.

Reuter, A. & Scharf, T. (2023) "Myöhemmän elämän audio- ja radio-osuuskunta: Creating sustainable communities from participatory action research", teoksessa Anna Urbaniak & Anna Wanka (toim.) *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research.* [Online]. s. 262-272.

Rosales, A. & Fernández-Ardèvol, M. (2020) Ageism in the era of digital platforms. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies.* 26 (5-6), 1074-1087.

Waycott, J., Vetere, F., Pedell, S., Kulik, L., Ozanne, E., Gruner, A. & Downs, J. (2013) Ikäihmiset digitaalisen sisällön tuottajina. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems - CHI '13.* 39-48.

Alexander Bajwa Kucharski, valtiotieteiden maisteri, Institute for Work and Technology, Saksa.

Osallistava suunnittelu geronteknologiassa: Kirjallisuuskatsauksen keskeiset tulokset ja pohdinnat.

Tausta

Ikääntyneiden aikuisten ja ikääntymisprosessien tukemiseen tarkoitettujen teknologioiden tai digitaalisten palvelujen käyttöä on tutkittu jo pitkään (esim. Gutman/Sixsmith, 2013). Samalla on tunnustettu, että useimmat tällaisiin tarkoituksiin suunnitellut teknologiat eivät ole onnistuneet ikääntyneiden aikuisten elämismailmassa, sillä ne ovat saavuttaneet vain "rajallisen käyttöönoton [ja] suuren hylkäämistason" (Greenhalgh et al., 2016:2). Selitykset tälle havainnolle ovat moninaisia. Useissa tutkimuksissa päädytään kuitenkin siihen, että iäkkäiden ihmisten tietoisuus ja/tai kiinnostus näitä teknologioita kohtaan on puutteellista, mikä puolestaan voi johtaa hyväksynnän ja käytön puutteeseen (Lee/Coughlin, 2015). Näin ollen hyväksymättömyyden ja käyttämättömyyden voittamiseksi väitettiin, että laitteissa on keskityttävä enemmän iäkkäiden käyttäjien ominaisuuksiin, tarpeisiin ja mieltymyksiin (Künemund, 2015). Osallistavia lähestymistapoja, joissa iäkkäät käyttäjät otetaan mukaan teknologioiden kehittämisprosessiin, on pidetty lupaavana tapana saavuttaa tämä. Tässä yhteydessä suosiota on saanut osallistuvan suunnittelun (Participatory design, PD) lähestymistapa, jossa ideaalitapauksessa potentiaaliset käyttäjät otetaan mukaan "oman elämismailmansa asiantuntijoina" (Beimborn et al., 2016) suunnittelukäytäntöihin yhdessä suunnittelijoiden ja tutkijoiden kanssa täysivaltaisina kumppaneina koko innovaatioprosessin ajan (Spinuzzi, 2005). Silti kriitikot väittivät, että PD-lähestymistapojen toteuttamista ikääntyneiden aikuisten kanssa ei ole tehty kunnolla (Östlund et al., 2015; Beimborn et al., 2016). Nähdäkseen, miten PD:tä käytännössä toteutetaan ja järjestetään, esittelijä ja hänen kollegansa, tekivät kirjallisuuskatsauksen, joka on julkaistu vuonna 2018 (Merkel/Kucharski, 2018). Tämän konferenssiosuuden päätavoitteena oli esitellä tämän katsauksen kriittiset keskeiset tulokset ja liittää ne uudempaan työhön ja PAAR-netin työryhmien tulevaan työhön.

Menetelmät

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus kattoi useita tietokantoja (APA Search, GeroLit, PubMed ja Web of Science). Hakustrategia perustui kolmeen elementtiin: (1) osallistavat menetelmät ja lähestymistavat, joissa on mukana (2) iäkkäitä henkilöitä ja joiden tavoitteena on kehittää (3) iäkkäille aikuisille tarkoitettuja teknologisia laitteita, ohjelmistoja ja kovalevyjä.

Tulokset

Hakustrategian perusteella löytyi yhteensä 557 julkaisua. Tarkastelimme 65 kokotekstiä, joista 26 otettiin mukaan lopulliseen analyysiin. Tekniikoiden mukaan tarkastellut julkaisut voidaan luokitella kolmeen ryhmään: Tutkimukset, joissa 1) käytetään jo olemassa olevaa teknologiaa ja pyritään löytämään uusia käyttötapoja; 2) pyritään luomaan uusia laitteita; 3) testataan

ja/tai muutetaan prototyyppejä. Havaitimme, että PD:tä käytetään monin eri tavoin monitieteisellä geronteknologian alalla. Kolme havaintoa voidaan tiivistää katsauksen kriittisimmiksi. Useimmissa tutkimuksissa (tulevia) käyttäjiä on integroitu vain yksittäisiin innovaatioprosessin vaiheisiin (esim. ideoiden luominen suunnittelun alkuvaiheessa tai käyttäjäpalaute (prototyypin) testauksessa) laadullisissa tutkimuksissa, joiden otoskoko on pieni ja joissa käytetään perinteisempiä tutkimusmenetelmiä (esim. haastatteluja, fokusryhmiä, työpajoja), ja joissa otantastrategiat eivät useinkaan ole selvästi paljastuneet. Lisäksi yhdessäkään tutkimuksessa ei raportoitu prosessin arvioinnista, eli ei esitetty näyttöä siitä, että teknologia olisi omaksuttu paremmin osallistavien lähestymistapojen ansiosta, eikä käsitelty iäkkäiden osallistujien kokemuksia heidän osallistumisestaan ja tuloksista. Lisäksi havaitimme, että useimmiten ei kuvattu, oliko ikääntyneillä oikeus vaikuttaa aktiivisesti kriittisiin päätöksiin vai ei. Näiden havaintojen perusteella päädyimme siihen, että kattavat strategiat puuttuvat ja että osallistavien lähestymistapojen normatiivisten oletusten ja geronteknologian suunnittelukäytäntöjen käytännön toteutuksen välillä on yleinen epäsuhta, koska tunnistetut tutkimuslähestymistavat eivät useimmiten olleet avoimia valittujen tutkimusmallien syiden osalta. Suosittelimme, että tutkijat ja suunnittelijat kysyisivät itseltään, miksi osallistavat lähestymistavat olisi otettava mukaan, kuka on kohderyhmä, miten (tulevat) käyttäjät otetaan mukaan ja milloin heidät otetaan mukaan. Näiden kysymysten pohtimisella voitaisiin välttää PD:n käyttäminen symbolismina, välttää puolueelliset otokset ja saada tietoa ikääntyneiden aikuisten kokemuksista sekä PD-prosessien ja -menetelmien tuloksista.

Pohdintoja ja näkymiä

Raportoitu tutkimus oli varhainen yritys pohtia kriittisesti iäkkäiden yhteiskehittäjien kanssa tehtyä tutkimusta ja pyrkiä muotoilemaan kriteerejä osallistaville lähestymistavoille teknologioiden suunnittelussa. Sittemmin on pyritty keskittymään eri näkökohtiin ja ehdottamaan yksityiskohtaisempia kriteerejä osallistaville lähestymistavoille (esim. Fischer et al., 2020; Grigorovich et al., 2022). Koska osallistavat lähestymistavat ovat kuitenkin monien tieteenalojen kiistelty ala, ja niitä sovelletaan ikääntymisen ja teknologian alalla eri tarkoituksiin, on tarpeen koota yhteen tietoa ja laatia puitteet teknologia- ja innovaatiotutkimukselle, jossa ikääntyneet ovat mukana luomassa teknologiaa.

Kirjallisuusluettelo

Gutman, G. M., & Sixsmith, A. J. (2013). Aktiivisen ikääntymisen teknologiat. *International perspectives on aging* (Vol 9). New York: Springer.

Greenhalgh, T., Shaw, S., Wherton, J., Hughes, G., Lynch, J., A'Court, C., Stones, R. (2016). SCALS: Neljännen sukupolven tutkimus avustetun asumisen teknologioista niiden organisatorisessa, sosiaalisessa, poliittisessa ja poliittisessa kontekstissa. *BMJ Open*, 6, e010208. doi:10.1136/bmjopen-2015-010208.

Künemund, H. (2015). Chancen und Herausforderungen assistiver Technik: Nutzerbedarfe und Technikakzeptanz im Alter [Avustavan teknologian mahdollisuudet ja haasteet: Käyttäjien tarpeet ja teknologian hyväksyntä vanhuudessa]. *Zeitschrift für Technikfolgenabschätzung in Theorie und Praxis*, 24, 28-35.

Lee, C., & Coughlin, J. F. (2015). Näkökulma: Ikääntyneiden aikuisten teknologian käyttöönotto: Kokonaisvaltainen lähestymistapa tekijöiden ja esteiden tunnistamiseen. *Journal of Product Innovation Management*, 32, 747-759. doi:10.1111/jpim.12176.

Beimborn, M., Kadi, S., Köberer, N., Mühleck, M., & Spindler, M. (2016). Focusing on the human: Interdisciplinary reflections on ageing and technology. Teoksessa E. Domínguez-Rué & L. Nierling (toim.), *Science studies: Vol. 9. Ikääntyminen ja teknologia: Perspectives from the social sciences* (s. 311-333). Bielefeld: Transcript.

Spinuzzi, C. (2005). Osallistavan suunnittelun metodologia. *Technical Communication*, 52, 163-174.

Östlund, B., Olander, E., Jonsson, O., & Frennert, S. (2015). STS-vaikutteinen suunnittelu vastaamaan nykyaikaisen ikääntymisen haasteisiin. Hyvinvointiteknologia välineenä käyttäjälähtöisten innovaatioiden edistämiseen vai toinen tapa pitää iäkkäät käyttäjät panttivankeina? *Technological Forecasting and Social Change*, 93, 82-90. doi:10.1016/j.techfore.2014.04.012.

Merkel, S. & Kucharski, A. (2018): Osallistava suunnittelu geronteknologiassa: A Systematic Literature Review. *The Gerontologist*, 59,1, e16-e25. doi:10.1093/geront/gny034.

Fischer, B., Peine, A. & Östlund, B. (2020): The Importance of User Involvement: A Systematic Review of Involving Older Users in Technology Design. *The Gerontologist*, 60,7, e513-e523. doi: 10.1093/geront/gnz163.

Grigorovich, A., Kontos, P., Jenkins, A. & Kirkland, S. (2022): Moving Toward the Promise of Participatory Engagement of Older Adults in Gerotechnology. *The Gerontologist*, 62,3, 324-331. doi: 10.1093/geront/gnab026.

Työryhmä 4

WG 4

Synthesis and Quality
Criteria

Työryhmä 4 on sitoutunut noudattamaan eettisiä normeja ja varmistamaan, että vähäosaiset, haavoittuvat tai syrjäytyneet ikääntyneet aikuiset osallistuvat mielekkäästi tutkimukseen ja päätöksentekoprosesseihin. Työryhmä 4 laatii eettiset ohjeet ja laatukriteerit, joilla edistetään ikääntyneiden aikuisten osallistumista tutkimukseen ja päätöksentekoon. Carlo Fabian ja Annette Bielfield johtavat tätä ryhmää ja järjestivät WG4-istunnon Krakovassa. Tämän istunnon aikana seuraavat esittelijät pitivät esityksensä: Sandra Staudacher ja John Andersen.

Sandra Staudacher, PhD, MA, Institut für Pflegewissenschaft, Basel, Sveitsi.

Joitakin pohdintoja siitä, missä määrin ikääntyneet aikuiset osallistuvat osallistuvaan tutkimukseen tällä hetkellä.

Tärkein tutkimustavoite: Tutkimuksen ensimmäinen tavoite on pohtia, missä määrin iäkkäät aikuiset osallistuvat osallistavaan tutkimukseen ja millaisia perustavanlaatuisia lähtökohtia meidän on tiedostettava, jotta iäkkäät ihmiset todella voisivat vaikuttaa. Tämä johtaa toiseen tavoitteeseen, joka on analysoida, millainen metodologinen lähestymistapa voisi tukea ikääntyneiden osallistavaa tutkimusta.

Menetelmät

Pohdinnat perustuvat strukturoimattomaan kirjallisuuskatsaukseen, joka johtaa narratiiviseen katsaukseen, jonka avulla voidaan kerätä osallistavaan tutkimukseen liittyvää relevanttia tietoa, "joka antaa sekä kontekstin että sisällön kirjoittajien yleiselle väitteelle" (Kastner et al., 2012, s. 4). Kirjallisuuskatsausta ja pohdintaa havainnollistetaan esimerkeillä Sveitsin kansallisen tiedesäätiön (SNSF) rahoittamasta tutkimushankkeesta "Who has a say in nursing homes?". An Ethnography on PartIcipation of people living in long-term rESideNTial caRE (EPICENTRE)".

Löydökset

YK:n etenemissuunnitelman (COVID-19 Recovers) mukaan on olemassa tietämysvaje sellaisten mekanismien suunnittelusta ja tehokkuudesta, joilla edistetään syrjäytyneiden väestöryhmien mielekästä osallistumista päätöksentekoon (Yhdistyneet kansakunnat, 2020).

Jotta voisimme arvioida, missä määrin iäkkäät aikuiset osallistuvat osallistavaan tutkimukseen, meidän on ymmärrettävä paremmin mitä osallistuminen tarkoittaa. Osallistumisella on monenlaisia merkityksiä. Väitän, että meidän on hyödynnettävä osallistumisen käsitteitä. Voimme erottaa osallistumisen kaksi pääsuuntausta: "osallistuminen", joka tarkoittaa läsnäoloa, ja "osallisuus", joka tarkoittaa, että osallistujilla on valtuudet vaikuttaa (Simovska & Jensen, 2009). Tämä on enemmän kuin "osallistuminen sijaistamalla", jossa ihmiset ovat pelkästään toisten edustamia (Shivji, 2004). Arnstein julkaisi jo vuonna 1969 ajatuksensa kolmen ihanteellisen osallistumistyyppin tikapuusta, jotka ovat: kansalaisvalta, symbolinen osallistuminen ja osallistumattomuus. Portaan huipulla olevaan kansalaisvaltaan kuuluvat kansalaisvalvonta, delegoitu valta ja kumppanuus. Portaiden keskellä on symbolinen valta, johon kuuluvat kuuleminen, tiedottaminen ja mielistely. Kuulemista käytetään laajalti keinona legitimoida jo tehtyjä päätöksiä, jolloin osallistuminen on vähäistä vain prosessin moraalisen auktoriteetin lisäämiseksi. Alimpana on osallistumattomuus, johon sijoitetaan terapia ja manipulointi (Arnstein, 1969). Nämä tikapuut ovat edelleen keskeisellä sijalla viime aikoina kehitetyissä osallistumisen viitekehyksissä (Cornwall, 2008; Morgan & Lifshay, 2012; Popay et al., 1998; Rowe & Frewer, 2005). Kirjallisuudessa kiinnitetään kuitenkin suhteellisen vähän huomiota rakenteelliseen kontekstiin, kuten sosiokulttuurisiin, poliittisiin, oikeudellisiin tai taloudellisiin näkökohtiin, kun analysoidaan yksilöiden tai ryhmien osallistumista yhteiskuntaan. Väitän, että nämä seikat olisi otettava huomioon, jotta osallistuminen voitaisiin ymmärtää laajempaan systeemiin upotettuna. Iäkkäiden ihmisten rakenteellisen kontekstin ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää, sillä äänen muuttaminen vaikutusvallaksi edellyttää muutakin kuin vain tehokkaita tapoja saada selville, mitä ihmiset haluavat sanoa; se edellyttää ponnisteluja "ylhäältä" ja "alhaalta" (Gaventa ja Robinson, 1998).

Kun nämä osallistumisen eri sävyt on otettu huomioon, ehdotan, että kysytään seuraavat keskeiset kysymykset, joissa analysoidaan, missä määrin ikääntyneet aikuiset osallistuvat tutkimukseen: Ensinnäkin, mikä on se sosiaalinen, taloudellinen, poliittinen tai kulttuurinen konteksti, joka muokkaa ikääntyneiden ihmisten osallistumista? Toiseksi, kuinka mielekästä heidän osallistumisensa on ja miksi he osallistuvat? Kolmanneksi, missä tutkimuksen vaiheessa (vaiheissa) ja millä tavoin he osallistuvat? Neljänneksi, keitä osallistuu ja onko marginaaliryhmien osallistuminen monipuolista ja tasapuolista?

Analysoidessani, millainen metodologinen lähestymistapa voisi tukea ikääntyneiden osallistavaa tutkimusta, totean, että osallistava tutkimus, jonka tavoitteena on todella ottaa esille ikääntyneiden esiin nostamia kysymyksiä, tarvitsee ensinnäkin pitkän aikavälin tutkimusnäkökulman, jonka avulla voidaan käsitellä kysymyksiä, jotka kohderyhmä on ottanut esille aiemmissa tutkimuksissa. Toiseksi osallistava tutkimus edellyttää mukautuvaa tutkimuslähestymistapaa ja siten tutkimussuunnitelmaa, joka jättää tilaa mukautua joustavasti tutkimukseen osallistujien kautta esiin nouseviin suuntiin. Tämä edellyttää, että tutkimus aloitetaan temaattisesti riittävän laajasti, jotta siihen voidaan keskittyä kohdennetusti myöhemmin tutkimusprosessin aikana. Kolmanneksi metodologisessa

lähestymistavassa on tarkasteltava tarkkaan monimuotoisuutta (esim. erilaiset terveysongelmat, vammat, sukupuoli, sosioekonominen tausta, maahanmuuttajatausta jne.) ja moninaisuutta (esim. sokeat, iäkkäät naiset, jotka eivät puhu paikallista kieltä), jotta voidaan varmistaa tasa-arvo erilaisten iäkkäiden aikuisten välillä. Oikeudenmukaisuus on "epäoikeudenmukaisten, vältettävissä olevien tai korjattavissa olevien erojen puuttumista ihmisryhmien väliltä riippumatta siitä, määritelläänkö nämä ryhmät sosiaalisesti, taloudellisesti, demografisesti tai maantieteellisesti tai muiden eriarvoisuuden ulottuvuuksien perusteella" (World Health Organization, 2022). Neljänneksi, tutkijoina meidän olisi varmistettava ja edistettävä ikääntyneiden aikuisten osallistumista ja/tai heidän edustustaan osallistamalla heidän läheisimpiä henkilöitä, mutta kuitenkin niin, että olemme tietoisia kaikkien asianomaisten ihmisten/ryhmien eduista. Viidenneksi metodologisessa lähestymistavassa on otettava huomioon yhteiskunnallinen taso ja kysyttävä, millaisia diskursseja on olemassa ja mitkä oikeudelliset, ekonomiset, poliittiset ja kulttuuriset näkökohdat on otettava huomioon.

Lupaava metodologinen lähestymistapa, jonka avulla voidaan keskittyä kaikkiin näihin tekijöihin, on etnografia (Silverman, 2017). Sosiaaliantropologiasta lähtöisin oleva etnografia viittaa sekä osallistuvan havainnoinnin menetelmiin että etnografisen tutkimuksen tuotteeseen, kirjalliseen raporttiin. Etnografioita tekevät antropologit ovat 1980-luvun lopulta lähtien työstäneet keskustelua ("kriisistä") representaatiosta, yhteistutkimuksesta jne. Syvällisen havainnoivan (etnografisen) tutkimuksen tavoitteena on tuottaa sosiaalisesta ympäristöstä raportti, joka tekee oikeutta osallistujien näkökulmille. Empaattinen ja yksityiskohtainen kuvaus, vaikka se olisikin sinänsä mielenkiintoinen, ei riitä; "sisäpiirin" kuvauksen on oltava myös teoreettinen kuvaus (thick description). Sisäpiirin" näkemys on yhdistettävä "ulkopuolisen" näkemykseen, joka tarjoaa analyttisen lähestymistavan sosiaaliseen elämään. Ikääntyneiden aikuisten ja "kentän" jatkuvan empaattisen vuorovaikutuksen kautta tutkijoiden kanssa ihmisten pitäisi pystyä vaikuttamaan tutkimukseen.

Lopuksi esitetyt pohdinnat osoittavat, että on ehdottomasti selvitettävä, millaista ja millaista ikääntyneiden aikuisten osallistumista me (yleensä epäsuorasti) ymmärrämme osallistavilla tutkimustapojen lähestymistavoilla ja mitä vaikutuksia niillä on siihen, miten meidän tulisi käsitellä niitä metodologisesti.

Kirjallisuusluettelo

Arnstein, S. R. (1969, 1969/07/01). Kansalaisten osallistumisen tikapuut. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>.

Cornwall, A. (2008, 2008). Osallistumisen purkaminen: mallit, merkitykset ja käytännöt. *Community Development Journal*, 43(3), 269-283.

Kastner, M., Tricco, A. C., Soobiah, C., Lillie, E., Perrier, L., Horsley, T., Welch, V., Cogo, E., Antony, J., & Straus, S. E. (2012). Mikä on sopivin tiedon synteesimenetelmä katsauksen toteuttamiseen? Pöytäkirja katsausta varten. *BMC Medical Research Methodology*, 12(114). <https://doi.org/https://doi.org/10.1186/1471-2288-12-114>.

Morgan, M., & Lifshay, J. (2012). Yhteisön osallistumisen tikapuut kansanterveystyössä. Teoksessa M. Minkler (toim.), *Community Organizing and Community Building for Health and Welfare* (3. painos, s. 437-439). Rutgers University Press.

Popay, J., Williams, G., Thomas, C., & Gatrell, T. (1998, 1998/09/01). Theorising Inequalities in Health: The Place of Lay Knowledge [<https://doi.org/10.1111/1467-9566.00122>]. *Sociology of Health & Illness*, 20(5), 619-644. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/1467-9566.00122>.

Rowe, G. & Frewer, L. J. (2005, 2005/04/01). Yleisön osallistumismekanismien typologia. *Science, Technology, & Human Values*, 30(2), 251-290. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0162243904271724>.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0162243904271724>.

Shivji, I. (2004, 2004/08//). Pohdintoja kansalaisjärjestöistä Tansaniassa: mitä olemme, mitä emme ole ja mitä meidän pitäisi olla. *Development in Practice*, 14, 689-695. <https://doi.org/10.1080/0961452042000239832>.
<https://doi.org/10.1080/0961452042000239832>.

Silverman, David. 2017. *Doing Qualitative Research*. Viides painos. ed. London Thousand Oaks, California: SAGE Publications Ltd.

Yhdistyneet Kansakunnat. (2020). YK:n tutkimuksen etenemissuunnitelma COVID-19 Recovery - Leveraging the Power of Science for a More Equitable, Resilient and Sustainable Future.

Maailman terveysjärjestö, W. (2022). Health Equity. https://www.who.int/health-topics/health-equity#tab=tab_2

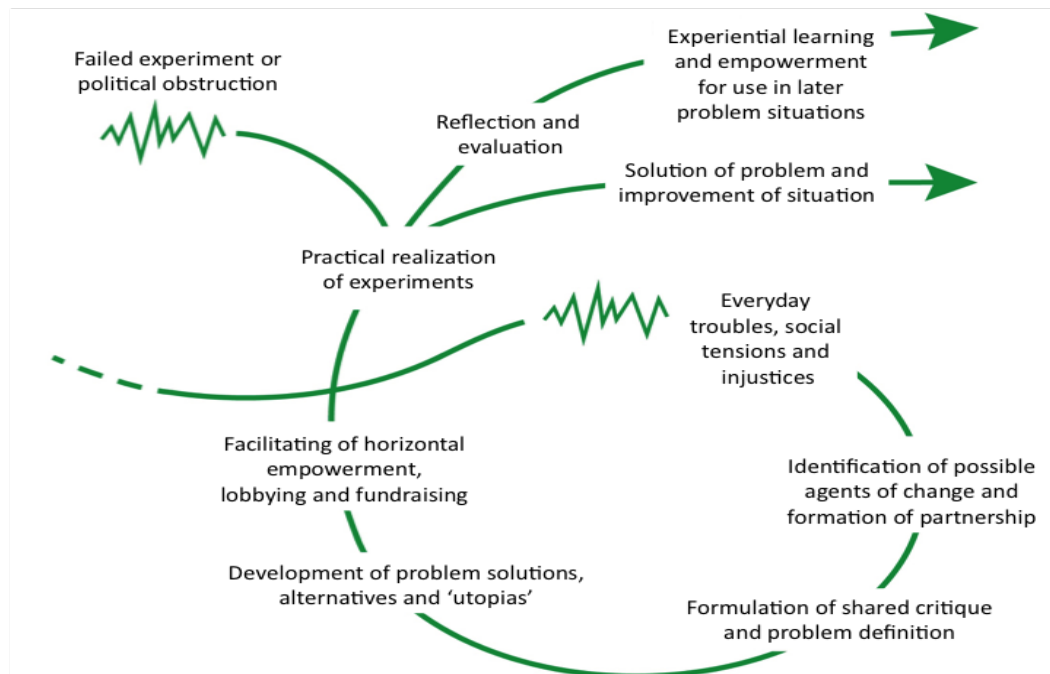
John Andersen, ihmisten ja teknologian osasto. Roskilden yliopisto, Tanska.

Osallistavan toimintatutkimuksen (PAR) lupaus

Toimintatutkijat näkevät itsensä 1. tiedon yhteistuottajina yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa, jotka työskentelevät sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja kansalaisten voimaannuttamisen puolesta ja jotka perustuvat yhteiseen sitoutumiseen demokraattiseen muutokseen. 2. Toimintatutkimuksessa korostetaan maailman ymmärtämisen ja muuttamisen/muuttamisen välistä yhteyttä. 3. Näin ollen osallistavasta tiedosta tulee sellaisen prosessin tuotteita, jossa toimijat kokoontuvat yhteen jakamaan kokemuksia

dynaamisen toiminnan, pohdinnan ja kollektiivisen tutkimuksen prosessin kautta - samalla kun he tuottavat uutta tietoa (Brydon- Miller, 2014).

Toimintatutkimus voidaan nähdä kokeellisten oppimisprosessien helpottamisena (John Dewey'n jalanjäljissä), kuten Martin Frandsen Roskilden yliopistosta on loistavasti tiivistänyt:

Lähde: Frandsen ja Andersen, 2019

Roskilden yliopistossa teimme toimintatutkimusta hoitokodeissa, joiden tavoitteena oli muuttaa vanhusten hoidon lisääntyvän epäinhimillisyyden negatiivista kierrettä ja kehittää käytännön ja kollektiivisia visionäärisiä vaihtoehtoja sosiaalisten ihmissuhteiden parantamiseksi sekä asukkaiden että työntekijöiden kannalta. Kontekstina oli julkisessa mediassa käyty kielteinen keskustelu vanhusten hoidon laiminlyönneistä. Tiedotusvälineissä raportoitiin skandaaleista. Työntekijöitä syytettiin epäpätevyydestä ja epäinhimillisistä hoitokäytännöistä.

Toimintatutkimuksesta ja osallistavista lähestymistavoista saadut yleiset kokemukset - erityisesti toimintatutkimus hoitotyössä, joka liittyy ikääntyneiden aikuisten voimaannuttamisen helpottamiseen - voidaan tiivistää seuraavasti.

Ensimmäinen askel on "kollektivisoida" ja dokumentoida turhautuminen ja kritiikki nykytilannetta kohtaan ja - helpottaa siirtymistä yksilön ja kollektiivisesta voimattomuudesta kollektiiviseen voimaantumiseen/ kollektiiviseen toimintaan muutoksen aikaansaamiseksi.

Toisessa vaiheessa on muotoiltava ja kehitettävä konkreettisia visioita vaihtoehtoista - esim. sosiaalinen laatu vanhusten hoitotyössä, vanhusten äänen vahvistaminen poliittisessa ja hallinnollisessa päätöksenteossa ja hallinnossa.

Kolmas vaihe on neuvotella ja toteuttaa konkreettisia muutoksia jatkuvassa kollektiivisessa oppimis- ja yhteiskehittämisprosessissa päivittäisissä käytännöissä, institutionaalisessa rakenteessa jne.

Haasteita ja pulmia voi olla keskittyminen sekä työntekijöiden että asukkaiden tarpeiden huomioon ottamiseen ja asukkaiden voimaannuttaminen ottamalla heidät mukaan koko osallistaviin hankkeisiin. Toinen haaste osallistavassa tutkimuksessa voi olla edunvalvonnan rooli päätöksentekijöiden, suuren yleisön jne. suhteen.

Kirjallisuusluettelo

Andersen Andersen, J., & Bilfeldt, A. (2013). Sosiaalinen innovaatio julkisessa vanhustenhuollossa: toimintatutkimuksen rooli. Teoksessa F. Moulaert, D. MacCallum, A. Mehmood, & A. Hamdouch (toim.): The International Handbook on Social Innovation : Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research. Edward Elgar Publishing.

Andersen, J., & Siim, B. (2004). Osallisuuden ja voimaantumisen politiikka - sukupuoli, luokka ja kansalaisuus. Palgrave

Andersen, J. ja Bilfeldt, A. (2016), "Action research in nursing homes", Action Research, Vol. 14 No. 1, pp. 19-35, DOI: 10.1177/1476750315569082, Sage.

Andersen, J. et.al (2021), "How can urban design and architecture support spatial inclusion for nursing home residents?", teoksessa Walsh et.al Sosiaalinen syrjäytyminen myöhemmässä elämässä - tieteidenvälisiä ja poliittisia näkökulmia.

Brydon-Miller, M et.al (2014) The Sage Encyclopedia of Action Research, Sage, London, UK.

Brydon-Miller, M., Greenwood, D. ja Maguire, P. (2003), "Why action research?", Action Research, vol. 1, s. 9-28.

Brydon-Miller ja Ortiz Aragón (2018): The 500 hats of the action researcher.

Teoksessa Bilfeldt ja Andersen et al. Den ufærdige fremtid - Aktionsforskningens potentialer og udfordringer .Open access: <https://vbn.aau.dk/da/publications/den-uf%C3%A6rdige-fremtid-aktionsforskningens-potentialer-og-udfordrin>.

Frandsen, Martin Severin ja Andersen, John (2019) : Action Research in Planning Education - Experiences from Problem-oriented Project Work at Roskilde University . In, M. & Jørgen Bloch-Poulsen, J. (red.). Open Access. Aalborg Universitetsforlag. Journal of Problem Based Learning in Higher Education, Special Issue on PBL for Sustainability and Sustainable Cities. DOI: <https://doi.org/10.5278/ojs.jpblhe.v7i1.2656>